• РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 27-го червня 1916. Ч. 77. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, June 27, 1916. No. 77.

УЛЬТИМАТ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ДО МЕКСИКА.

НІМЦІ ЗДОБУЛИ ФОРТИ ТІОМОН І ФЛЄРІ. — 3.000 ПОЛОНЕНИХ.

Наступ союзних війск на Волини відбуваєть ся з добрим успіхом.

МАЙЖЕ ЦІЛА БУКОВИНА НАХОДИТЬ СЯ В РУКАХ МОСКАЛІВ.

ВАШІНҐТОН, 24. червня. — **Президент Вілсон по довшій нараді зі секретарем Ленсінґом вислав до Каранци ноту, в якій жадає від него увільненя Американців, полонених в битві під Карісаль, і вияснення причин, які довели до сеї битви.**

Рівночасно секретар війни Бекер видав приказ до всіх командантів міліції, щоби змобілізовані війска сейчас вислали над границю Мексика.

ВАШІНҐТОН, 25. червня. — **Президент Вілсон покликав нині до Білого Дому сенатора Стона і посла Флуда, предсїдателів обох комітетів для заграничних справ, і відбув з ними довшу нараду.**

ОТСЮ НАРАДУ УВАЖАЮТЬ ЯКО ПЕРШИЙ КРОК ПРЕЗИДЕНТА ДО ВИПОВІДЖЕНЯ ВІЙНИ МЕКСИКОВИ. ПРОТЯГОМ НАЙБЛИЗШИХ ДВОХ ДНІВ ПРЕЗИДЕНТ ВИСТУПИТЬ ПЕРЕД КОНГРЕСОМ І ЗАЖАДАЄ ПОВНОВЛАСТИ ДО ВИПОВІДЖЕНЯ ВІЙНИ МЕКСИКОВИ.

ПРОТЯГОМ 24 ГОДИН ВІДІЙДЕ ЗІ СХІДНИХ СТЕЙТІВ 50.000 МІЛІЦІЇ НАД ГРАНИЦЮ МЕКСИКА.

ВАШІНҐТОН, 25. червня. — **Ґенерал Вуд, головний командант війск на східні стейти Злучених Держав, заявив, що мобілізація міліції поступає успішно наперед та що протягом найблизших 24 годин около 50.000 міліції відійде над границю Мексика.**

Перші транспорти війск мають відійти найдальше в понеділок вечером.

АНҐЛІЯ МАЄ ПЕРЕЙМИТИ ОПІКУ НАД АМЕРИКАНСЬКИМИ ІНТЕРЕСАМИ В МЕКСИКУ.

ВАШІНҐТОН, 25. червня. — Американське правительство звернуло ся до анґлійського посольства у Вашінґтоні з просьбою о охорону американських інтересів на случай війни з Мексиком. Анґлійське посольство віднесло ся в тій справі до свого правительства в Лондонї.

СТРАТИ АМЕРИКАНЦІВ У БИТВІ ПІД КАРІСАЛЬ ЗНАЧНО БІЛЬШІ.

САН АНТОНІО, 24. червня. — **Після останного звіту ґенерала Першінґа виходить, що з цілого американського відділу, який брав участь в боротьбі під Карісаль, дотепер лише 16 людий повернуло.**

На підставі оповіданя тих жовнїрів, які повернули, відділ Американців числив загалом 85 їздців. Двох офіцирів і 12 їздців згинуло на побоєвищи; 24 їздців полонили Мексиканці і перевели їх до Чівави; про 21 людий нема доси жадних вістий. Загально припускають, що вони були ранені в битві і згинули в дорозі підчас утечі.

КАРАНЦА ЗАЯВИВ, ЩО ВІЙНА ЗІ ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ Є НЕМИНУЧА.

МЕКСИКО (місто), 25. червня. — Нині буде урядово проголошена нота Злучених Держав до Мексика.

Каранца заявив, що загальне положенє є дуже критичне та що війна зі Злученими Державами є неминуча. Американські війска під притокою ловленя бандитів заняли значну територію Мексика і зовсїм не думають з неї уступати. Лише силою дасть ся їх змусити до того.

МЕКСИКАНЦІ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ 500.000 АРМІЮ ПРОТИ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

МЕКСИКО (місто), 25. червня. — Мексиканські військові власти розвинули живу діяльність. Праця в головнім штабі Каранци триває як ніч так день.

Зі всїх сторін Мексика приходять численні зголошеня від ріжних ґенералів, які себе і свої армії ставлять на услуги вітчини. **Між ними зголосив ся також противник Каранци, ґенерал Вілля, який стоїть на чолї 5.000 добре вправлених і зоружених жовнїрів.**

Загалом оцінюють, що Мексико без великого труду може поставити 500.000 армію проти Злучених Держав.

НЕДОСТАЧА РІЖНИХ ВОЄННИХ МАТЕРІЯЛІВ ПРИПІЗНИЛА МОБІЛЇЗАЦІЮ.

ВАШІНҐТОН, 25. червня. — **Мимо урядових заяв зі сторони військових командантів, що мобілїзація поступає скоро наперед, показуєть ся, що брак деяких воєнних матеріялів значно припізнить висилку міліції на границю Мексика.**

Передівсїм дала ся відчути велика недостача коний і мулів, машинових крісів і літаків.

Американська армія потребує до війни з Мексиком найменьше 40.000 коний і 25.000 мулів. Теперішний стан коний при армії виказує всего 15.000.

Не ліпше маєть ся справа також щодо числа машинових крісів. Цїла американська армія числить заледви 1.100 машинових крісів. На один полк припадає всего по 5 машинових крісів, а повинно їх бути найменьше 15.

Найгірше стоїть справа з літаками. Під теперішну пору американська армія числить всего 12 літаків, які справлено доперва в останнім місяци. Вісїм літаків, які перед місяцем вислано до Мексика, нині вже не істнують; одні знищені, другі поломані.

Військові круги звалюють всю вину на конґрес, який все відмовляв гроший на відповідне зоруженє армії.

ПАПА ХОЧЕ ПОСЕРЕДНИЧИТИ.

ВАШІНҐТОН, 24. червня. — **З Риму доносять, що папа Венедикт має намір виступити в ролі посередника між Злученими Державами а Мексиком, щоби запобігти війнї між тими державами.** В тій справі апостольский делеґат мав одержати від папи відповідні порученя.

ВІЙНА З ФРАНЦІЄЮ:

НІМЦІ ЗДОБУЛИ ФОРТИ ТІОМОН І ФЛЄРІ ТА ПОЛОНИЛИ 2.700 ФРАНЦУЗІВ.

БЕРЛІН, 24. червня. — **Німецькі війска з баварськими полками на чолї перевели сильний наступ на східні форти Вердену і віднесли сьвітлу побіду над Французами. Хоробрі німецькі війска взяли приступом панцирний форт Тіомон і сильний форт Флєрі. Рівночасно здобули французькі укріпленя на полудне від форту Во. Притім полонено около 2.700 Французів. Число полонених з кождою хвилею зростає.**

Німецькі війска зблизили ся до останних двох внутрішних фортів Вердену: Бельвіль і Ст. Мішель.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„На східнім фронті під Верденом наші війска перевели на 3½ милї довгій боєвій лінії наступ на французькі становища. На чолї війск ішли до наступу 1-ший і 10-тий баварський полк піхоти.

„Наші хоробрі війска взяли приступом панцирний форт Тіомон, а відтак сильний форт і село Флєрі та часть французьких укріплень на полудне від форту Во.

„Дотепер полонено 2.673 Французів, між ними 60 офіцирів, але число полонених стало зростає.

„На прочій боєвій лінії відбуваєть ся перестрілка артилєрії і передних сторожий.

„Наші літаки були вчера знова дуже чинні. Коло Гомон знищили вони один французький літак Коло Блямон поручник Вінтґене зістрілив семий з ряду ворожий літак".

ЧИСЛО ПОЛОНЕНИХ ФРАНЦУЗІВ ЗРОСЛО НА 3.000.

БЕРЛІН, 25. червня. — Зусиля Французів, щоби відзискати утрачені становища під Верденом, були безуспішні. Число полонених Французів зросло на 3.000.

Останний урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„В околиці каналу Ля Басе (у Фляндрії) і в околиці Лєн анґлійська артилєрія розвинула дуже чинну діяльність. Неприятель через довший час обстрілював сильно наші становища, але без ніякого успіху.

„Нічні напади, переведені нашими війсками на лївім березї Мези на полудне від горба „мертвого чоловіка", випали на нашу користь. На сім фронтї чинність артилєрії не устає ані на хвилю.

„Всї зусиля французьких війск, щоби відзискати утрачені становища коло Тіомон, Флєрі і на полудне від форту Во, показали ся безуспішними. Французи потерпіли не лише нові тяжкі втрати в людях, але також і в тєренї. Наші війска перевели в кількох місцях протинапади, беручи поверх 200 Французів в полон.

„На схід від Ст. Ді наша патруля полонила 15 французьких жовнїрів".

ЗВІСНИЙ ЛЕТУН ІМЕЛЬМАН ПОГИБ В БОРОТЬБІ З ТРОМА АНҐЛІЙСЬКИМИ ЛІТАКАМИ.

БЕРЛІН, 24. червня. — **Урядове донесенє з німецької головної кватири доносить про смерть звісного летуна Імельмана, який згинув в боротьбі з трома анґлійськими літаками.** З причини ушкодженя мотору літак Імельмана стратив рівновагу і з висоти 2.000 метрів упав на землю. Тіло Імельмана було розбите до непізнаня. Лише ордер, який недавно тому Імельман одержав був від німецького цісаря, а який найдено при тілї погибшого летуна, був доказом, що жертвою нещастя був Імельман.

Німецький летун Імельман одержав був від німецького цісаря за свою хоробрість найвисше відзначенє військове. Імельман знищив від початку війни 17 ворожих літаків.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

НАСТУП СОЮЗНИХ ВІЙСК НА ВОЛИНИ ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

БЕРЛІН, 25. червня. — **Велика битва на Волини триває без перестанку дальше. Обі сторони кинули до боротьби нові війска. Битва належить до найбільше кровавих за цїлий час війни на сході.**

Щоби спинити наступ союзних війск, ґенерал Брусілов жертвує нову масу війск і амуніції. Однак всї його зусиля безуспішні. Союзні війска не лише відбивають напади Москалів, але посувають ся дальше в напрямі Луцка.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„На Волини союзні війска під командою ґенерала Лінзінґена проганяють Москалів в напрямі Луцка і дійшли до лінії Звиняч-Ватин-Зубильно. Москалї, одержавши нові скріпленя, перевели протинапад, але без успіху. Страти російських війск дуже тяжкі.

„В околиці Радивилова наші війска відбили напад Москалів з великими стратами для неприятеля.

„На північний захід від Тернополя панує спокій.

„На полудне від Переволоки (над Стрипою) неприятель перевів кілька нападів. Наші війска перевели протинапад і змусили неприятеля з великими стратами уступити на давнї становища.

„Австрійсько-угорські війска на Буковині уступають перед переважаючою силою Москалів без великих страт в напрямі Карпат. На границї Галичини і Буковини коло Вижниці і Кут та на захід від Снятина опір австрійсько-угорських війск стає щораз сильнійший".

Нова боєва лінія союзних війск, яка тягнеть ся тепер через села Звиняч-Ватин-Зубильно, лежить 10 до 15 кільометрів на схід від попередної лінії, яка ішла через Горохів-Свинюхи-Кізелин. Отся нова боєва лінія є віддалена від Луцка всего 25 до 30 кільометрів.

ДАЛЬШІ УСПІХИ МОСКАЛІВ НА БУКОВИНІ.

ПЕТРОҐРАД, 24. червня. — Полудневе крило армії ґенерала Брусілова заняло дві треті части Буковини. В руках Австрійців находять ся лише повіти Кімполюнґ і Дорна Ватра. Російські війска заняли місто Ґура-Гумору і посувають ся вздовж зелїзничого шляху, який веде з полудневої Буковини на Угорщину.

Часть австрійської армії уступає в напрямі Карпат, а друга часть в напрямі границї Галичини, де російські війска заняли Кути. На сїй лінії Австрійцї одержують скріпленя і їх опір стає щораз сильнійший.

В околиці Луцка і над Стрипою німецькі й австрійські війска ставлять завзятий опір.

Урядовий рапорт російського ґенерального штабу доносить:

„На Буковині і на захід від Снятина наші війска серед завзятої боротьби посувають ся дальше наперед. Вчера вечером наші війска заняли горбки над берегом Рибниці. Місто Кути (над Черемошем) находять ся в наших руках. Донські козаки полонили 150 Австрійців і забрали 4 машинові кріси.

„На боєвій лінії на північ від Кімполюнґа Австрійцї, одержавши скріпленя, ставлять сильний опір.

„На захід від Радивилова (на російській границї коло Бродів) один наш полк піхоти перевів наступ на становища неприятеля і по довшій боротьбі заняв передні закопи, беручи в полон 5 офіцирів і 303 жовнїрів. Однак опісля, під сильним огнем артилєрії неприятеля, були приневолені наші війска уступити назад на свої становища".

„На північний схід від Свинюхів неприятель розпочав сильний гарматний огонь, а відтак перевів напад на наші становища коло села Пустомитів. Напад зістав відбитий.

„На захід від Торчина (25 кільомерів від Луцка) ведеть ся завзята боротьба.

„Дальше на північ коло Кольок, над Стиром, неприятель перевів цїлий ряд нападів, але без успіху".

АВСТРІЙЦЇ УСТУПАЮТЬ В НАПРЯМІ КАРПАТ. — КУТИ ВІДБИТІ.

ВІДЕНЬ, 25. червня. — З австрійської головної кватири доносять:

„Австрійсько-угорські війска опорожнили Кімполюнґ і заняли нові становища на полудне від міста.

„В битві над Черемошем наші війска приневолили Москалів до відвороту. Кути, які заняли були Москалї, находять ся знова в наших руках".

МАЙЖЕ ЦЇЛА БУКОВИНА В РУКАХ МОСКАЛІВ.

ПЕТРОҐРАД, 25. червня. — Звіт російського ґенерального штабу доносить:

„Над Стиром в околиці Чарторийска наші війска по завзятій рукопашній боротьбі здобули укріплені становища неприятеля, здобуваючи дві гармати.

„На північ від села Затурець (на захід від Торчина) наші війска змусили неприятеля до відвороту.

„На північ від Пустомитів (на полудневий схід від Свинюхів) німецько-австрійські війска перевели сильний напад на наші становища і заняли лише наші передні закопи. Під сильним огнем наших гармат неприятель з великими стратами був приневолений до відвороту. Ми взяли 800 полонених, з котрих половину становили Німцї.

„На північ від Радивилова коло Рідкова неприятель переломив першу лінію наших закопів.

„На захід від Снятина наші війска по тяжкій боротьбі заняли села Киліхів і Тулаву.

„В пятницю вечером наші війска зломили сильний опір Австрійців і заняли місто Кімполюнґ (в полудневій Буковині), беручи в полон 2.000 жовнїрів, між тими 60 офіцирів. Також здобуто 7 машинових крісів. На зелїзничій станції забрано значну скількість возів з поживою, углем деревом і воєнними матеріялами".

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ" І ПРИЄДНУЙТЕ ЇЙ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.00 per year	на рік $2.00
$1.00 per 6 months	на пів року $1.00
0.75 per 3 months	на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:	В місті Jersey City, до Канади і других країв:
$3.00 per year	на рік $3.00
$1.50 per 6 months	на пів року $1.50
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

З біжучої хвилі.

В українських ґазетах появляють ся часто ріжні дописи. Мало коли можна в них вичитати щось доброго. Деколи говорить ся там про концерти, представленя і т. п. радісні вістки з народного житя. Зате в деяких дописях є повно лайок. Виходить, що дописи є лише на се, щоби виганьбити противника, коли він може комусь у чімсь недогодив, або не сподобав ся. Противник мусить відповісти — і з малої дописи повстає заворушенє між усею читаючою громадою. Деколи знова є в дописях звичайні лайки, напади, брехні і несотворені річи на цілком невинних людий.

Хто тут винен? В першій мірі дописувателі: вони не розуміють, на що є часопись. Вони хотілиб, аби часопись „знищила" їх противника. Коли часопись так не зробить, то дописуватель стає ворогом сеї часописи і аґітує против неї при кождій нагоді. Що часопись має служити висшим цілям, — такі дописувателі сього не хочуть розуміти.

Винуваті в тій справі і редактори. Вони повинні мати на стільки зрозуміня, щоби могли оцінити, яка допись надаєть ся до друку, а яка ні. Поміщуванє дописий без розбору, є звичайною деморалізацією, а деколи ґазетярським розбишацтвом. За дописи відвічають не лише дописувателі, але й редактори. На се й вибирає народ людий на відвічальне становище редактора.

Як довго редактори не зрозуміють своєї задачі, так довго всякі одиниці „зпід темної зьвізди" будуть затроювати публичне житє між Українцями в Америці.

„Народна Воля" плаче, що „Свобода" забогато набила Москалів, подаючи телеґраму з Відня, що російські втрати є два-три рази більші ніж втрати союзних війск.

Сама „Свобода" анї російських анї австрійських страт не перечислює, а вісти з Відня і Петроґраду подає так, як вони тут приходять. Чиж „Свобода" винна тому, що „Народній Волї" недовподоби вісти з Відня і з Берліна, і що вона, з ненависти до Австрії, кормить своїх читачів виключно телеґрамами з Лондону і Петроґраду?

В 25. числі трентонських „Гайдамаків" є дуже жалісливий вірш, який кінчить ся ось-таким зазивом:

Ми в просьвіту ся гортуймо,
І рай на земли будуймо.
Бо по смерти-рай-дурниця,
То попівська небелиця.

Гей, нема то, як поступ!... Автор сього вірша мусить бути крепко вчений, коли пише „гортуймо" (замісць: гуртуймо) і „небелиця" (замісць: небилиця).

Зі Швайцарії доносять, що австрійський цісар Франц Йосиф помер перед кількома днями і що сей факт держать у строгій тайні. — Коли сю тайну будуть так дальше держати, то нарешті хтось виговорить ся і Франц Йосиф готов сам довідати ся про свою смерть...

Колиб не ті Кольки (місцевість на Волини), що сперли Брусілова, то він був би вже нині у Львові...

А коли би навіть так стало ся!...

(Надіслана стаття).

Без огляду на се, як покінчить ся теперішний наступ на Галичину, треба би приглянути ся тій можливости, що сталоб ся з Українцями, коли би Галичина опинила ся під Росією.

Наступ російських війск вказує, що Росія, мимо попередних невдач, змогла зорґанїзувати ся наново, виставити новий міліон війска і не лише вислати його в поле, але й дати йому також амуніцію й оруже. Видко також, що Росія не полишила ще гадки „збираня русских земель", бо не почала наступу на півночи на армію Гінденбурґа, але на полудни пійшла походом на українські землї: на Волинь, Галичину і Буковину.

Не є виключене, що підчас мирових переговорів східну Галичину і Буковину дійсно прилучать до Росії, а тоді вже всї українські землї були би обєднані під одним царським кнутом. Українцї в Австрії, використовуючи воєнний час, відразу ставлять домаганє, щоби із занятих українських територій, отже з Холмщини і Волині, дальше зі східної Галичини і Буковини, утворити одну українську провінцію, яка сусідувала би з Польщею, Угорщиною, Румунією і Росією. Для Австрії така провінція мала би таке значінє, що скріплювалаб силу держави, забезпечала би східнї границї і централїзувала би весь український рух. Сей рух був би рівночасно вимірений проти Росії і тому східну границю української провінції треба би сильно укріпити. Таке укріпленє вимагало би великанських коштів цілої держави, а Галичина, знищена на війні до тла, не лише нічого не могла би дати, але противно, вона буде вимагати великаньских матеріяльних вкладів. Коли би справді Австрія пійшла за вимогами української політики, тоді в тій українській провінції схрещувалиб ся інтереси двох-трох держав. Тому голоси, які накликують, аби прилучити українську часть Галичини і Буковини до Польщі, до Росії, а навіть до Румунії, мають до певної міри за собою слушні арґументи.

Не треба забувати, що Росія при мирових переговорах, хоч би була не знати як ослаблена, коли лише не відбереть ся від неї українських земель, вона все буде мати силу. Можливе отже в такім випадку, що на мирових переговорах вона уступить зі своїх претенсій до Польщі, а за те зажадає східної Галичини і Буковини, щоби раз закінчити свою історично вимріяну місію „збираня русских земель".

Що сталоб ся тоді з нами? Розгляньмо. Через прилученє Галичини і Буковини до Росії Українцї стають обєднані. Тоді Галичани не будуть вже провінціоналїстами, але уважати-муть Київ за осередок національного житя. До великої маси неосьвідомлених доси Українців в Росії прилучить ся споре число сьвідомих національно, загартованих в боротьбі з Поляками і кацапами Українців, які все будуть мати стичність з попевоЛеними дотепер земляками. Російська політика супроти Українців мусить змінити ся: або Росія узнасть нас за нарід, а тоді ми вже дамо собі раду, або пічне нас давити так, як ще не давила ніколи. Тодї нам лишалоб ся одно: вміти витерпіти той час переслїдуваня в Росії, а за границею розвинути енерґічну діяльність за українською справою та звернути увагу цілого сьвіта на варварство Росії. Нинї кожда держава числить ся до певної міри із заграничною опінією, бо — як виказала теперішна війна — заграничча опінія може помогти або пошкодити кождій державі. Росія, ослаблена війною, буде шукати кредиту за границею, а кредит дістане тоді, коли у нутрі буде спокій. Колиж Українцї не будуть могли бути спокійні, бо не будуть мати свободи, то на тім буде тратити Росія, яко держава. Отже скорше чи пізнійше — Росія буде мусїла заспокоїти Українців тим, що дасть їм хоч крихітку національної свободи, а тодї ми вже дамо собі з тим раду. Не треба забувати, що Українцї з Росії, котрі дістали ся в австрійський полон, повернуть домів національно осьвідомлені і разом з Галичанами будуть уміти практично розбивати тюрму народів.

Дехто боїть ся, що на випадок прилученя Галичини до Росії теперішні кацапи прийдуть до сили. Сього нема чого боятн ся. Національне москвофільство вже перевело ся між Українцями. Сама Росія, коли прийшла до Галичини, переконала ся, що се була горстка інтелїґентних рублехапів і мала часть збаламучених селян. Ті селяни, котрі пійшли до Росії, переконали ся наглядно, що в Росії нема для них золотих гір і тому вони кають ся, що так славили колись Росію. Сї селяни злучать ся разом з иншими Українцями, бо спільна недоля звяже всїх разом. А коли дехто лишить ся ще москвофілом, то се буде звичайний хрунь, який пристане до чорносотенної банди, котрою погорджують усї народи Росії. А треба знати, що сам московський нарід поволи, але стало й певно, йде на зустріч свободї.

Коли би отже нам довело ся жити під Росією, то не довге буде її варварське панованє над українським народом. Се буде залежати від нашої орґанїзаційної справности і від нашої національної сили. А що ми вже в Галичині навчили ся воювати з Поляками, то в будучности навчимо ся воювати і з російським правительством. Тоді —

„Церков-домовина розкриєть ся,
А зпід неї встане Україна".

Костур.

Реорґанїзація нїмецького промислу.

Хоч як Німеччина сильно загосподарована і її промисл розвинений, то мимо сього вона не спочиває, але ґрунтовно реорґанїзує сей промисл. Плян реорґанїзації зробив Німеччину сильною і спосібною до веденя війни через неозначено довгий час, хоч би її навіть відтяли від цілого сьвіта. Шеф ґенерального штабу, ґенерал фон Фалькенгайн, переглянув сей плян і сказав підприємцеви:

„Ось маєте чотири кімнати у воєнним міністерстві. Дамо вам всяку поміч. Беріть ся сейчас за діло".

Економічним підприємцем, який виробив плян реорґанїзації, є др. Вальтер Раттенав, президент загальної електричної компанії в Берліні. За якого пів року його праці з отсих чотирох кімнат воєнного міністерства вийшла орґанїзація, яка обхопила сталевою сїтию цїлу Німеччину.

Воєнно-промисловий комітет заложено 8. серпня 1914 р., значить тиждень по вибуху війни, на окремих в тій цїли скликаних зборах репрезентантів політичних і економічних властий. На тих зборах були присутні члени союзної ради, секретар внутрішних справ, головні провідники банкового сьвіта і делєґати центральних товариств німецьких підприємств. Тодї вибрано комітет, зложений з найбільших фінансових головачів, і вже 24. серпня вийшло перше офіціяльне число промислової ґазети комітету.

Комітет займив ся передівсім орґанїзацією кредиту через закладанє кредитових кас для купців і промисловців. Сейчас потім прийшов на чергу промисл. Треба було забезпечити доставу сирих продуктів. В тій цїли протягом короткого часу позакладано тисячі воєнно-промислових товариств, головно кооперативних спілок. Ті товариства дістали права перевести спис всїх сирих продуктів, викуповувати їх від властителів і доставляти до відповідних фабрик. Ті товариства були рівночасно бюрами, в котрих правительство робило відповідні замовленя; роблено їх в той спосіб, щоби всї товариства мали рівномірний заробок. Приватних підприємців виключено цілком, аби вони не робили міліонів на воєнних доставах, але щоби весь зиск діставав ся в руки як найширших кругів громадянства. Правительство, маючи при помочи сих товариств докладний перегляд сирих матеріялів, видавало прикази, як реґулювати поодинокі галузи промислу.

В той спосіб в короткім часї ціла Німеччина опинила ся зединена сильними сталевими сїтями промислу. В тих сїтях стоять на долинї сї спілки зі сотками тисячів членів, над ними союзи спілок, а на самій горі згаданий комітет з 24 людий, котрий видає припорученя і розкази.

Се було можливе в Німеччині, де є вироблені люди і де ціла суспільність почуваєть ся одною великою родиною, що бореть ся о своє істнованє.

Далї вперед!

З листів, які орґанїзаційний комітет дістає, видно, що федераційна робота щораз більше змагаєть ся, а крайна пора, щоби ми взяли ся серіозно до сеї роботи. Праці коло визволеня України нагромадило ся стільки, що настав останний уже час, аби взяти ся з цілою силою та енеґрією до роботи орґанїзаційної.

Відколи завязала ся Федерація, ми ще жадної поважнійшої праці не зробили, а так богато є до зробленя!

З приємностию приходить ся нам зазначити, що в Рочестер розпочав ся в останнім часї сильний рух в користь Федерації. І шікаґовська громада взяла ся горячо до праці та бере провід в орґанїзаційній роботі.

Цілі відділи як одного так і другого Союза ухвалили прилучитись в цілости до Федерації.

Між тим рухом на особливе признанє заслугує жіночий відділ У. Н. Союза, Сестрицтво Пресьв. Богородиці, котре ухвалило приступити до Федерації.

Другою надзвичайною додатною проявою серед нашого руху є, що відділ „Провидіня" в Шікаґо одноголосно ухвалив на своїх зборах, що в цілости приступає до Федерації.

Обяв сей є тимбільше гідний похвали, що до сего часу анї один відділ „Провидіня" не вступив в цілости в ряди Федерації.

Ми віримо, що відділ „Провидіня" в Шікаґо послужить другим відділам за примір, бо всї ми діти одної Матери-України і не яло ся нам ділитись анї відтягатись від народної роботи і єдности.

Тож далї вперед, український Народе, без впину і зневіри!

На вічу в Шікаґо, дня 9. цьвітня приступили до Федерації Українців у Злучених Державах: Іван Багрій, А. Булка, Алекс. Бакула, Петро Дмитришин, Іван Ґвіздь, Левко Галущак, Дмитро Гарасим, Лавро Івахів, Ант. Юган, Марія Біляк, Текля Бич, Анна Бучинська, Михайло Фтаник, Петро Гуда, Мих. Гавришків, Андрій Гоцик, П. Іваньо, Василь Кузів, З. Білінський, Теодор Бойчук, Григ. Холодніцький, Павло Федишин, К. Ґавлїчинський, Антін Грицак, Ілія Грицин, Ілія Ящишин, Григорій Кочкуда, Михайло Кубара, Іван Краєвський, Антін Кучерепа, Теодор Лесів, Петро Осенчук, Михайло Паюк, Йосиф Паланичка, Дмитро Палинюк, Мільчик Ревюк, Петро Савчук, Стефан Скобляк, Андрій Шміґельський, Николай Смаль, М. Стахняк, др. Вол. Сїменович, Петро Угриновський, Ілія Кондура, Йосиф Коцовський, Микита Костюк, Гарасим Моцьо, Михайло Попель, Михайло Поґуліч, Стефан Пітула, Яцко Романів, Іван Сітарський, Василь Шошінський, Емілія Струтинська, Павліна Шміґельська, Дамян Спарко, С. Стахняк, Катерина Шпеґ, С. Вашкевич, В. Кривокульський, Михайло Кузьма, Василь Кучерепа, Іван Мариняк, Емілїян Петровський, Йосиф Піддубний, Григорій Піндор, Йосиф Романів, Семен Смаль, Микола Сеник, Марійка Струтинська, В. Стронський, Василь Саско, Іван Сенсьорський, Стефан Свачій, Марія Вітковська.

Др. В. Сїменович.

Марко Скритий.

БОРЦЯМ.

На шлях новий, через пустиню
Пустились Ви.
А чи пробєте шлях гористий,
Дійдете до мети?

Кругом пустиня, висоні скали
Й піски
І шлях той довгий; щоб ним пробить ся,
Тре' бодро йти!

Я знаю— той шлях Вас провадить
В житя,
Як ним пройдете — гниль зметете
З землї лиця.

Я знаю цїль Вашу — боротись
Й мостити шлях
Тим братам рідним, що заблукались
В чужих полях.

Вперед Ви претесь, йдете на бій,
Хочете волї, свободи:
Колоди класти-муть під ноги,
Та не лякайтесь Ви!.

Цїль Ваша добра! Тут витривалість
Осягне зерно своє;
Колиж проб'єте шлях тернистий —
За Вами пійдуть всї вони...

НЕЗГОДА МІЖ ПОЛЯКАМИ В АВСТРІЇ.

Вже перед вибухом війни поділила ся польска суспільність в Австрії на два ворожі табори, котрі себе поборювали всїми способами. Так звані „ліві" елєменти, а то соціялїсти, часть людовців, „демократи", а з ними і краківські консерватисти ставили ся ворожо до Росії; знова вшехполяки (так звана „народова демократія") і партія подільських дідичів приготовляли ся до принятя Росії на „польській" земли в Галичині.

По вибуху війни ліві елєменти поставили досить поважне число війска — польскі леґіони — проти Росії, а ті, що стояли під проводом вшехполяків, скрито або явно виступили проти творення леґіонів. Природно, що партія, яка поставила леґіони проти Росії, мусїла мати поперте в правительственних австрійських кругах; натомісць вшехполяки і їх сторонники мусїли стратити вплив і значінє. Ліві партії утворили політичну орґанїзацію „Начельни Комітет Народови" (Н. К. Н.), а сей старав ся приєднати для себе й инші польські партії. Здавало ся, що справа обєднаня польських партій довершить ся по занятю польських земель австрійсько-німецькою армією від Росії. Та вшехполяки стали на вижидаючім становищи і противили ся якійнебудь спільній роботї Н. К. Н.; натомісць дали ся втягнути до спільної репрезентації у Відни, до „Кола польського", а „Начальному Комітетови Народовому" лишили вільну руку у внутрішній полїтиці.

Але ся позірна згода не тривала довго. Від пів року повстав спір між колом польським у Відни, а Н. К. Н. в Кракові. Начальний комітет хотів не лише заняти ся політикою в Галичині, але також розвинути свою діяльність в Польськім Королївстві, а то вербувати людий з тих територій до польських леґіонів. Сїй акції противили ся знова вшехполяки з Польського Королївства, які мали там вплив ще з передвоєнних часів.

Наслїдком сього спору Н. К. Н. згодив ся остаточно, щоби коло польське у Відни дальше провадило одноцїльну політику, однак з огляду на се, що Н. К. Н. мав вплив на політику кола польського, вшехполяки і часть людовців, так звана „Християнська людова партія", знова лишили ся на боці. З кінцем цьвітня 1916 р. скликано до Кракова польський зїзд, який мав бути польським соймом, але в тім зїздї не брали участи деякі визначні політики. На зїздї зреформовано Н. К. Н. і вибрано звісного польського політика, Льва Білїнського, головою Н. К. Н. Зїзд не ухвалив ніяких полїтичних резолюцій, а обмежив ся лише на зложенє вірнопідданчої заяви австрійському цісареви. Теперішна політика Поляків в Австрії є: держати язик за зубами і чекати.

В ХІНАХ МАЛО СТАРИХ ДІВЧАТ.

„Старі дівчата — се витвір християнства, і се є причина, чому в Европі і в Америці стільки старих дівчат, що займають якесь самостійне становище" — так заявила др. Мейрі Стон, хінська місіонарка в Кіу-Кі-Янґ, коли давала недавно лекцію в жіночім медичнім товаристві в Бостонї.

„Ми не можемо — говорила пані Стон — виховати женщин на лікарів в Хінах, бо вони звичайно виходять заміж, заки скінчать медичні курси. Вони є заручені зараз по своїм народженю і їх висилаєть ся опісля жити в родині їх будучих мужів. Їх житє — се дійсна неволя. Вони мусять сповняти всї найнизші домашні услуги, а не мають часу на образованє. Їх одинока цїль є, бути доброю жінкою для свого чоловіка, а мало хто з них має відвагу розпочати боротьбу о становище або о заробок.

„Тому так тяжко знайти в Хінах женщину лікарку. Я є одною з немногих хінських женщин, що студіюють і в практиці займають ся медициною. Ви далеко щасливійші тут в тій християнській Америці, де женщини мають рівноправність з мущинами і де їх високо шанують. Ви, женщини, що саме тут зібрали ся, є всї лікарками, а могли ви стати ними, бо вас не приневолювали виходити заміж перед двайцятим роком житя. Вам дали нагоду розвивати ся і бути на услугах цілої людскости.

„Минуло якраз 19 лїт, як я покинула сей край зі сьвідоцтвом з медичної школи, на підставі котрого я стала лікаркою в Хінах. Там дуже мало вправних лікарів, наслідком чого є дуже богато недужих. Там уживають таких способів лїченя, яких уживали в Европі тому кількасот лїт назад. Християнська місія, до якої я належу, має шпиталь, в якім лїчить ся около 20 тисяч випадків недуги на рік. Операції коштують лише 2,000 долярів на рік. Я є там одинокою лікаркою, але я маю 30 доглядачок, котрих я вивчила собі до помочи. Деякі з них переводять операції самі, бо я не можу дати собі ради. Хіни потребують богато лікарів перенятих християнськими і людськими ідеалами. Тому Американцї повинні йти туди і помагати нещасній людности".

РЕФЛЄКСІЇ.

Щасте приходить до деяких людий цалями, а нещасте цїлими ярдами.

Гість, що приходить ситий на бенкет, дістає все найлїпшу потраву.

Добрий вмирає або в молодім віцї, або в нуждї.

МЕКСИКО.

Мексиканська держава має устрій републиканський. Її урядова назва є „Злучені Держави Мексика”. Мексико є поділене на 27 стейтів, дві території і федеральний дистрикт (Мексико, столиця републики, і округ). Поверхня Мексика обіймає 767.605 квадратових миль. Населенє після спису з 1910 р. числить 15 міліонів людий.

* * *

До часів прибутя Еспанців панувало в Мексику індіянське племя Азтеків. В 1518 р. висів на побережу Мексика Еспанець Фердинанд Кортез, шукаючи за новими землями. До Мексика прибув він на чолї фльоти, зложеної з 11 вітрильних кораблів. Його армія складала ся з 700 Еспанців, 18 коний і 10 малих гармат. Боячи ся, щоби йому жовніри не повтікали, Кортез приказав всі кораблї спалити. Між иншими індіяньскими племенами, які не були вдоволені з панованя Азтеків, найшов він собі небаром союзників. По трох лїтах завзятої і кровавої боротьби, в якій полягло поверх 100.000 Мексиканців, здобув Кортез їх столицю, а відтак, вже майже без трудів, заняв цілу мексиканську державу. Через 300 лїт належало Мексико яко кольонія до еспанського королївства, під управою віце-короля. В 1808 р. прийшло в Мексику до революції, яка з малими перервами тривала аж до 1821 р. Провідник повстанців, Ітурбіде, проголосив себе в маю 1822 р. цїсарем, приймаючи титул „Августин І.”, але він був змушений до абдикації в марті 1823 р. В 1824 р. проголошено Мексико републикою. В 1835 р. вибухло повстанє в Тексас і принесло йому полїтичну независимість. По дволїтній війнї Мексика зі Злученими Державами (1847—1848) Мексико відступило Злученим Державам яко воєнне відшкодованє нинішні стейти: Юта, Ню Мексико, Арізона і Калїфорнію — разом 918.000 квадратових миль.

В 1862 р. французька армія заняла Мексико, перетворила його в цїсарство і посадила на престолї австрійського архикнязя Максимілїяна, брата цїсаря Франц Йосифа І. Цїсар Максимілїян панував лише від 1864—1867 р., в котрім то роцї скинено його з престола і розстріляно. Від того часу аж по нинїшний день Мексико остало републикою.

Найвизначнїйшим президентом мексиканської держави був Порфіріо Дїяз, який позіставав на тім становищи без перестанку від 1876 до 1910 р. З причини революції, яку підняв проти него Франціско Мадеро, Дїяз утік з Мексика за границю і удав ся до Франції, де в 1915 р. помер. Мадеро був президентом лише короткий час, бо вже в 1913 р, зістав замордований підчас революції, яка вибухла під проводом Фелїкса Дїяза, братанка Порфірія. (Президентом вибрано В. Гуерту, якого однак Злучені Держави не хотїли признати президентом Мексика. Проти Гуерти виступили майже всї північні стейти Мексика під проводом ґенерала Каранци і розпочали проти него війну. В 1914 р. Гуерта уступив зі становища президента і виїхав за границю до Еспанії, а відтак приїхав до Злучених Держав, де в 1916 р. помер. Проти провізоричного президента Каранци виступив його бувший ґенерал Вілля, який оголосив себе провізоричним президентом північної части Мексика.

Два роки безнастанної боротьби не довели доси до жадних успіхів. В останних часах бандити Віллї стали нападати на пограничні міста Злучених Держав. Війска Каранци не були всилї положити конець нападам бандитів так, що Злучені Держави уважали за конечне вислати свої війска на охорону границї, а крім того вислали, за згодою Каранци, карну експедицію в глиб Мексика, щоби зловити Віллю і винищити його бандитів.

* * *

Населенє Мексика, яке після спису з 1910 р. числить поверх 15 міліонів, складає ся з людий, котрі належать до ріжних рас. Пануючою расою є Креольцї (міщанцї); вони становлять майже половину цїлого населеня. До білої раси належить около 20% населеня. Решта населеня складає ся з ріжних індіянських племен. Загально уживаною мовою в цїлім Мексику є мова еспанська. До 1857 р. римсько-католицька релїґія була пануючою. Від того часу нема вже релїґії, яка би мала в державі спеціяльний привілей. Між державою а церквою нема жадної звязи. Всї релїґії, без виїмки, мають в Мексику повну толєранцію. Однак релїґійні орґанізації не мають права набувати на свою власність земельних посїлостий. Наука в народних школах є вправдї примусова, але сего примусу строго не перестерігає ся. Кошти на удержанє шкіл покриває в части правительство федеральне, а в части правительства стейтів. Річні видатки на просьвітні цїли виносять около 5 міліонів долярів. Крім народних, середних і висших шкіл є в Мексику около 140 більших бібліотекі 84 музеїв. Богато Мексиканців побирає науку в наукових заведенях у Злучених Державах.

* * *

Мексико належить до найбогатших країв на сьвітї. Великі поклади мінеральні, найріжнороднїйший сьвіт ростинний — се невичерпані жерела богатства в Мексику.

Мексиканські копальнї золота, срібла, міди, угля, зелїза, сірки і нафти належать до найбільших копалень на сьвітї. Поверх 31 міліонів акрів землї находить ся під управою. В Мексику удає ся знаменито управа всїх родів збіжа, а передівсім пшеницї і кукурузи. Величезні плянтації бавовни, кави, цукрової тростини, тютюну, винограду й инших пожиточних ростин занимають решту управної землї.

Найменьше 120 міліонів акрів землї — се степи, вкриті травами, на яких випасають ся міліонові череди рогатої худоби, коний, безрог і овець.

* * *

Отсї величезні природні богатства Мексика були причиною, що Мексико стягнуло до себе тисячі заграничних капіталїстів. Їх господарка була в першій мірі господаркою визиску і рабунку. Мексиканське правительство, ослаблене з причини безнастанних внутрішних роздорів, не мало на стільки сили, щоби дати своїм горожанам відповідну охорону. Вплив чужих держав у Мексику ставав з кождим роком сильнїйший. В їх інтересї лежало піддержати внутрішну незгоду в Мексику і тому тайно або явно попирали то правительство то партію противну правительству. Головно стерли ся тут впливи двох держав, а то Анґлїї і Злучених Держав. Обі сї держави вложили міліярдові капітали в підприємства в Мексику. Розбіжність інтересів обох тих держав показала ся наглядно в часї боротьби між Гуертою а Каранцою. Анґлїя признала Гуерту президентом Мексика і отверто попирала його правительство. Злучені Держави не признали Гуерти і попирали проти нього Каранцу. І колиб не війна в Европі, то хто знає, чи не прийшло би було між тими обома державами до поважнїйших заколотів.

Сила мексиканської армії.

Мексиканцї можуть зоружити около 500.000 людий.

Яку оружну силу може поставити Мексико на случай війни зі Злученими Державами? — Отсе питанє є тепер часто темою американських часописий, бо відповідно до оружної сили Мексика Злучені Держави будуть мусїли вислати на поле битви відповідну скількість своїх війск.

Точних дат, про теперішний стан мексиканської армії нема. Її силу можна лише в приближеню оцїнити. Останний урядовий звіт про силу мексиканської армії походить з 1913 року. Тоді мексиканська армія числила около 83.000 жовнїрів, між тими 6.500 офіцирів. Окрім сього правильного війска Мексико числило близко 125.000 резерви, і загальне ополченє.

Безперечно, що з причини трилїтної, безнастанної внутрішної боротьби стан мексиканської армії значно обнизив ся. З огляду однак на те, що обі сторони переводили щораз то нові рекрутованя жовнїрів, загальна сила мексиканської армії зросла до давного стану.

Після обчислень американських воєнних знавців теперішний стан мексиканської армії першої лінїї виносить 125.000 піхоти, 25.000 кінноти і 6.000 артилерії. Беручи під розвагу скільність оружа і амуніції, яку нагромаджено в Мексику, можна припускати, що Мексиканцї можуть добре зоружити загалом 500.000 до 600.000 людий. Мексико числить іменно найменьше 2,000.000 мущин, які находять ся у військовім віцї. Тому в Мексику буде відгравати головну ролю передівсім засіб оружа й амуніції, а не матерія у людях.

До успішного переведеня воєнних операцій в Мексику Злучені Держави мусїли би виставити 1,000.000 армію. До початкових операцій вистарчить і значно меньша сила. На разї є в плянї департаменту війни поставити 500.000 війска. Воно мало би складати ся зі 100.000 правильного війска, 150.000 мілїції і 250.000 добровольців.

ВІСТИ З ГАЛИЧИНИ.

ЖОВКВА.

Я вельми зрадів, коли по моїм приїздї до Жовкви — місця мого передінвазійного побуту — довідав ся, що прибуваю якраз на велике для цїлої Жовківщини торжество, на сумний обряд, а то на богослуженє за поляглих Українських Січових Стрільців. Мушу піднести, що се сьвято, яке відбувало ся 18. лютого с. р., випало дійсно величаво, а комітет, в якого склад входили судія Пачовський, ігумен ОО. Василиян о. Березовський, та ще один міщанин, якого імени не памятаю, доложив всяких старань, щоби належно пошанувати память тих, що лягли головами за сьвяту справу. Кромі великих плякатів в українській та німецькій мові, розліплених по містї, розіслано ще до всїх місцевих цивільних та військових властий осібні запрошеня. Всї сї власти дійсно на згадане торжество прибули. Службу Божу враз з панахидою відправивив о. декан Утриско при участи 15 околичних сьвящеників. Величава церква ОО. Василиян, спеціяльно ще на се сьвято прикрашена, була щільно набита кількатисячним народом. Народу було більше ніж на Великдень, Різдво або инші сьвята. Явили ся всї українські дїти з тамошних жіночих та мужеських шкіл враз зі своїми учителями та учительками, і ґімназія. Було богато війска і жандармерії, управитель староства, начальник суду з двома делєґатами та командант двірця, посол до державної ради Отто Крой.

До піднесеня торжества причинила ся у великій мірі горяча та вельми патріотична проповідь о. Мариновича, котрий дуже влучно зазначив значінє стрілецтва в розвою нашої національної та політичної думки, а віддаючи поклін тим, що полягли, і тим, що служать стрілецькій ідеї в поли, звернув ся рівночасно і до тих людий, котрі лишили ся поза фронтом, до неменьше важної боротьби — за наші національні права, а передівсім до боротьби о пошану прав своєї рідної мови.

Се послїдне — дуже актуальне, бо як я сам переконав ся на свої очи, письма, які староство висилає до урядів громадських та парохіяльних, мимо урґовань виходять дальше виключно в мові польській і то в повітї — аж страх сказати — виключно українськім. Однак, як зачуваю, місцева орґанізація зібрала вже дотичний матеріял і вислала до відповідного ужитку.

Вертаючи до богослуженя додам ще, що підчас нього зібрано на стрілецький фонд около 300 корон. Взагалї Жовківщина, найбільше знищена, показала ся під ту важку хвилю вельми жертволюбивою. От недавно зібрано на коляду та фонд інвалїдів У. С. С. 410 корон, а коли з ініціятиви міністерства справедливости тутешний начальник суду, радник Обмінський, зарядив збірку при помочи громадських та парохіяльних урядів в цїли закупна теплої одежи для сиріт по поляглих жовнїрах, то зібрано 2.000 кор., а із закупленої одежи за 800 кор. обдаровано 21 українських сиріт, убравши їх від ніг до голови. Одіж роздав сам начальник суду, при участи державних і автономічних властий та українського духовенства.

На тім місци належить подякувати вельми тактовному та загально шанованому висше згаданому начальникови суду в Жовкві, котрий, хоч Поляк, відносить ся до Українців справедливо.

Яко дуже радісну новину треба повитати се, що найдавнїйша й найбільше розвинена жовківська інституція, кредитове товариство „Народний Дім”, яке заложене вправдї Українцями, — через довгі часи було виключно в руках москвофілів, перейшло вкінци в руки наші. Вже з оголошенєм першої мобілїзації завішено управу сього товариства, яке однак підчас наїзду урядувало дальше. По побідоноснім приходї наших війск та по повороті властий староство віддало тимчасову управу товариства в руки самих Українців, а адміністратором недвижимостий заіменувало тамошного судію Пачовського. На просьбу членів установив суд куратором товариства о. декана Утриска, уповажняючи його до скликаня загальних зборів.

З днем 15. лютого с. р. нова управа почала урядованє, приготовляючи білянс до загальних зборів, які небавком будуть скликані.

Дальші, наскрізь українські інституції, як кредитове товариство „Віра” та „Народний Базар” почали вести успішно свої аґенди із загально зрозумілих причин аж по наїздї. Особливо ся послїдна інституція, яка підчас наїзду мала около 5.000 корон страти, підносить ся тепер мимо воєнних перешкод дуже скоро, так що дефіцит вже покрито — в чім заслуга згаданого судії Пачовського, на котрого то, по його повороті з Відня, впав обовязок веденя сеї інституції.

Взагалї в Жовківщинї запанував новий дух, а наші люди віджили; зросла вкінци віра в красшу будучність, збудило ся зрозуміє народного ідеалу, чого доказом нехай буде хоч би й се, що на зазив, вступати в ряди У. С. С., зголосило ся в двох днях кількадесять 16 і 17-лїтних хлопців яко добровольців.

Др. [illegible] Мишуга.

(З львівської „Свободи”).

Король повітря.

Лїтаки на війні.

Ще перед кількома роками ніхто не хотів признати несовершенним воздушним лїтакам якоїсь вартости в війнї на мори; також і пізнїйше все ще думали, що задача лїтаків, перемінених також і на морські лїтаки, се хиба вивідна служба.

По побореню технїчних трудностий, які представляли надто діткливі мотори, збільшили ся в безмір всї сподїванки, які привязувано до морських лїтаків. Сподївали ся скорости їзди до 300 кільометрів на годину і можливости вивідів в колї 100 морських миль в промірі; на запит звернений до девятьох визначних летунів, чи буде колись можливо перелетїти Атлянтійський океан, відповів лиш один, що нї.

І хоч сї так високо напружені сподїванки доси не сповнили ся, то всеж розвязано від тоді в задоволяючий спосіб о много важнїйше питанє щодо практичного ужитку лїтаків у воєнній службі на суші і на мори, і то як для вивідних цїлий так теж яко оружє нападу; доказано також висшість сего лїтака супроти кермованих бальонів.

Користи кермованого бальона полягають в тім, що він може набрати більше припасів і тому відбувати дальші лети, при відповідних стаціях летничих також по більшій части Европи; він може плисти в воздусї независимо від власного руху і стояти на однім місци верх предмету, на який замірений напад і який при великій силї ношеня бальона дасть ся вистарчаючо бомбардувати. Його некористи — неминучі наслідки його величини — лежать в тім, що його видить противник вже на 20 миль віддаленя і що його загрожують в високій мірі оборонне оружє і сили природи, як бурі і т. д.

Супроти сего подає лїтак, котрий о много скорше і дешевше дасть ся зладити (лїтаки коштують 20 до 50.000 корон, воздушні кораблї що найменьше 100 разів дорозше), мимо всїх некористий, які лежать в тім, що він не може держатись у воздусї без власного порушуваня, також богато користий. Ним можна лекше орудувати, він не зависить від численних рухових уряджень, ґанґарів, закладів ґазових і т. д., котрі потрібні конче кождому воздушному кораблеви, має 20 до 30 проц. більшу скорість їзди і може бачити ворога, а ворог його нї, бо на віддали 3—4 кільометрів його ледви що видно. При своїм малім обємі може він без великої небезпеки зближати ся до ворога і сим осягнути своїм нападним оружєм відносно велику певність в поціленю; він може після потреби зміняти скоро своє положенє в воздусї, а коли приходить до боротьби з воздушним кораблем, може він легко підлетїти верх нього і — як се показало знищенє „Чіта ді Ферара” коло Люсина — поборювати успішно. Небезпека зістріленя иншим лїтаком або оборонною батерією не дуже така велика, бо скорість його рухів і зміни положеня утрудняє дуже відшуканє і кождочасне справленє стрільного віддаленя, через що дуже слаба правдоподібність поціленя навіть сальвами шрапнелїв і крісів, а то тому, що стїни апарату можуть зносити велике число дір без перешкоди в летї.

Спеціяльно щодо летничої служби в війнї, то треба найперше замітити, що море представляє просто ідеальне місце до лету і що його поверхня і в спокійнім станї і навіть тоді, коли воно бурливе, надає ся о много лїпше для підлету і злету апарату ніж земля, де треба винайти відповідні місця для відїзду і приїзду. Пробували також операційну підставу переложити на кораблї, однак сей намір покинено скоро. Підлет з корабля дуже трудний а [illegible] майже неможливий. Через се став лїтак майже цїлком независимий від корабля, що означає великі користи.

Також і відносини в вивідній службі при летах над морем о много кориснїйші чим над землею. Там треба аж шукати скриті війска або оборонні укріпленя, коли на мори видно зараз і найменьший предмет. На суші являєть ся часом конечним, щоб ствердити силу противника, заняти по змозї прямовісне становище над ним, що ледви чи потрібне на мори.

Також і метеорольоґічні відносини верх моря все кориснїйші чим верх суші. Воздух частїйший і прогляднїйший; мраки, які так часто бувають на суші, рідко коли замітні; вітри більш рівномірні. Небезпечні прямовісні бурі не лучають ся на мори майже нїколи.

Найлїпше осьвітленє для спостереженя над водою, се ясна погода без сонця. Коли заходить потреба дивитись проти сонця, тоді чоловік як би слїпий, бо вода відбиває — навіть колиб море було й бурливе — дуже сильно й утрудняє особливо фотоґрафованє, котре впрочім дуже легке і без котрого годї обійти ся, бо фотоґрафія се незвичайно важний спосіб помочи вивідів, особливо при більшім числї кораблїв і меньше переглядним уставленю противника. Одна одинєсенька фотоґрафічна знимка подає лїпший образ положеня ніж точне численє і начерк предметів.

Між проводом лїтаків верх морем і землею нема великої ріжницї; астрономічного означеня місця можна майже у всїх випадках зректи ся, вистарчить компас, міритель висоти і карти. Оріентація, котра при летах над сушею не така проста, не справляє над морем ніяких трудностий, бо найпростїйше побереже має відносно богато точок, о котрих можна добре оріентувати ся. При висотї ока 400 метрів можна вже опанувати круг 70—80 кільометрів в промірі, а при скорім піднесеню лїтака можливий вигляд на ще більші віддаленя.

Особлившу вагу має можливість спостереженя ударів стрільн, як і 8—10 метрів у водній глибинї остаючих мін і підводних човнів, котрі при чистій водї і погодї можна добре бачити з висоти 100—600 метрів.

Довгота лету лїтака залежить від скількости засобів руху, котрі може взяти з собою лїтак. Лїтаки, котрим принадає в важних стаціях головно оборона, чи поборюванє нападаючих ворожих воздушних кораблїв, не потребують дуже богато порушаючого матеріялу, тому що находять ся все близко своєї операційної підстави; зате мусять мати велику скорість, щоб легко піднестись у висші положеня.

Кождий морський лїтак має окрім названих знарядів плавби також і способи для даваня знаків (фляґи і пістолї), оружє і муніцію, скринку донесень, малий якір разом з линвою, два ремені для весловання, запаси провіянту, фотоґрафічний апарат і радіотелєґрафічну стацію, котра функціонує лиш підчас лету, а не як апарат лежить на водї.

Після вискау звісного летуна Фармана летїти може кождий. Один чоловік, котрий перед тим не летів нїколи, навчив ся летїти в протязї одного тижня в Ремсї так добре, що при кінци того тижня одержав кілька премій. Однак летнича мужва мусить бути вибрана. Часті нещастя в летничій службі не треба уважати яко надто великі при так великім числї апаратів, котрі колибають ся між операційною підставою а ворогом то сюди то туди, бо сї знаряди війни треба уважати рівно як торпедові і підводні човни яко певного рода предмети зужитя.

Ще коротко перед сьвітовою війною відмовляли Анґлїйцї цепелїнам всякої вартости. Італїйцї хвалили головно свій рід воздушного корабля „Чіта ді Ферара”, а Французи і Росіяни заповідали собі вже в перших днях війни найбільші успіхи з своїми летничими апаратами. Жадне з сих пророковань не сповнило ся. У безупинній працї осягнули підчас сьвітової війни панованє на воздушнім мори лиш воздушні кораблї і лїтаки; переважаюча здатність стала і в сїй области побідницею.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Інджонкшен недозволений.

Як звісно, Михайло Югас, член угро-руського „Соєдиненія", вніс був до суду в Пітсбургу просьбу, щоби заборонити „Соєдиненію" купити фарму на сиротинець і захист для хорих членів. Переслухане відбуло ся в суді 16. червня, а вирок оголошено 21. червня. Суд не прихилив ся до просьби Югаса і заказ купованя фарми зніс.

Банкирі приготовляють один полк добровольців.

Ню Йорк, 26. червня. — З достовірних жерел з Вашінґтону доносять, що президент Вілсон видасть незабаром поклик до орґанізованя полків добровольців до війни з Мексиком ще протягом біжучого тижня. Банкирі на Вол стріт в Ню Йорку завязали комітет, зложений з 15 людий, котрі мають зорґанізувати один полк добровольців з „фінансового сьвіта". Загалом надіють ся, що за першим покликом президента зголосить ся 50.000 добровольців.

Проґресисти невдоволені з Розевелта.

Джексон, Міш., 23. червня. — По горячій дискусії між членами стейтового комітету Проґресивної партії принято резолюцію з заявою, що проґресисти не годять ся на кандидатуру Гюза, яку мають поставити члени екзекутивного комітету партії на своїм засіданю в Шікаґо, в понеділок 26. червня. Генрі М. Валес з Дітройт критикував остро поступоване Розевелта, закидаючи йому зраду Проґресивної партії на користь партії Републиканської і її кандидата Гюза.

Жертва діточих збитків.

Сорок сім-літний фабрикант обуви, Людвик Ґрінблят з Ню Йорку, дістав ся до шпиталю св. Марії, де бореть ся зі смертію наслідком потовченя. Якісь пусті хлопці, котрих дотепер ще поліція не вислідила, пустили в рух чужий автомобіль, що стояв при ул. Ден. Автомобіль поїхав цілою силою вперед, перевернув кілька людий, що стояли недалеко і пігнав дальше. Не знати з якої причини, звернув ся нагло автомобіль на хідник коло дому під ч. 2046 при Ден стріт і віхав просто на сходи дому, перед котрими стояв Ґрінблят. Він упав під ударом автомобіля і тяжко потовк ся. Шкода, спричинена діточою забавкою, виносить $100 в грошах, два легкі і одно тяжке потовчене людий.

Самовбийство при помочи зеркала.

Поліційний комісар в Ню Йорку, Джан Сміт, поповнив в пятницю самовбийство на вільній площи у Бронкс ізза невилічимої недуги. Його тіло відкрив один робітник, коли йшов до роботи. Комісар стрілив до себе з револьвера, а для певности при ціляню дивив ся в зеркало; так заключає поліція, бо в лївій руці самовбийника знайдено зеркало, а в правій револьвер.

Найстарший вязень на волі.

Оссінінґ, Н. Й., 23. червня. — Джоїл С. Рундл, що числить 75 літ і є найстаршим вязнем у Сінґ-Сінґ, зістав нині помилуваний ґовернором Вітманом, заходами бувшого олдермана з Йонкерс, Томкінса. Рундл перебув у вязниці 18 літ, а зістав свого часу засуджений на досмертну вязницю за убийство свого сусіда в повіті Орендж. Рівночасно помилував ґовернор Вітман Е. Ангута, одного з адвокатів Това, котрого засуджено за се, що старав ся помогти Товови утічи з казниці у Матіеван.

Конгрес учителів.

В середу, 5. липня, відбудеть ся в Ню Йорку, в салї готелю Вальдорф-Асторія зїзд учителів з цілої Америки. Підчас зїзду має відбути ся концерт, на який запрошено також „Український Хор" в Ню Йорку.

Обєднанє Жидів.

Жиди позасновували в Ню Йорку богато ратункових комітетів для несеня помочи своїм землякам в Европі. Акцію провадило кожде товариство зокрема, наслїдком чого приходило до непорозумінь між ними. Щоби раз положити конець сьому безголовю, порозуміли ся провідники Жидів між собою і рішили сконцентрувати всї збірки в однім комітеті. До спільного комітету мають увійти делеґати поменьших комітетів з Мангатан, Бронкс і Бруклина. В тій цїли заповіджено збори делеґатів на 15. липня с. р.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Іменованє галицького намісника.

Букарештенський кореспондент часописи „Дзєннік Звйонзкови" пише: „Иншою ілюстрацією, дуже значучою, є іменованє військового намісника Галичини ґенерала ЕрикаДілєра на місце ґен. Колярда. Іменованє Ділєра наступило проти заходів кола польського і презеса Білїнського, які хотїли, щоби намісником був іменований якийсь ґенерал Поляк. Сї зусиля однак були безуспішні".

Зміна в краєвій шкільній раді в Ґаличині.

Віцепрезидент галицької шкільної ради уступив зі свого становища а його місце займив др. Владислав Абрагам — як доносять польські часописи з Галичини. Коли так справді стало ся, то галицькі Українцї мусять приняти сю зміну не лише з вдоволенєм, але з повною радостию. Дембовський був типом шляхтича, який зі шляхотською гордостию відносив ся до всього українського народа. Се був дійсний сатрап у шкільництві, як бл. п. ґраф Потоцький у політиці. За часів Дембовського система нищеня українського шкільництва й учительства перейшла все, що було передтим. Реформа учительських семинарів в тім дусї, щоби не можна було на будуче закладати чисто українських семинарів, се був його проєкт. Народні українські школи були здесятковані за часів його панованя. Його цїлию було перемінити всї українські народні школи на польсько-українські і до сього він прямував з зелїзною витривалостию. Загалом — все лихо в галицькім шкільництві за останнї часи треба приписати Дембовському.

Розбої в занятих територіях.

Вертають середновічні часи на занятих від Росії територіях, які остають тепер під управою Австрії. Кореспондент ґазети: „Берлїнер Таґеблят" доносить, що від жовтня 1915 р. до кінця цьвітня 1916 року довершено 300 розбійничих нападів. Нападів допускають ся банди, зложені з хлопців, воєнних дезертирів, мародерів і бранців. Нераз числить така банда 20 до 30 людий, заосмотрених в оруже. З початку жандармерія зводила битви з розбійниками і щойно в той спосіб перечистила трохи край. Пограничні галицькі повіти є вільні від розбійників, бо там панує здавна лад під сим зглядом. Тепер жандармерія заправляє поліційні пси до слїдженя розбійників.

Аж там їх занесло.

В Росії в Москві відбула ся 19. мая судова розправа проти галицьких селян: Михайла Козака, Івана Притули і Захара Друсана. Їх обжалувано за се, що в цьвітни 1915 року напали на селянина Степана Смагу з громади Соколї (повіт Камінка струмилова) і зрабували йому 1.000 корон. Московський суд, по переведеній розправі, увільнив обжалуваних від вини і кари.

НОВИНКИ.

СЕРБСЬКА ҐАЗЕТА В РОСІЇ.

Під опікою сербського ґенерального консуля в Одесї почала виходити в тім місті сербська ґазета: „Словенскій Югъ". Вона проголошує ідею злуки полудневих Славян, засаду свободи і окремішности націй, збудованє одної великої національної держави зі Сербії, Чорногори і других країв, заселених полудневими Славянами, та освободженє всїх Славян після програми, принятої сербською скупштиною (парляментом) в серпни 1915 року.

Цікаво, як російське правительство могло позволити на таку програму ґазети, коли воно само не узнає права до свободи народів, як се вказує поступованє Росії супроти Українців, Поляків, Фінляндців і инших російських народів.

НЕЩАСТЄ НА РОСІЙСЬКИХ ВОДАХ.

Петроґрад, 23. червня. — На Чорнім морю потонув через міну корабель „Меркур", який їхав з Одеси до Херсону з 800 подорожними, між котрими було велике число ґімназіяльних студентів, що їхали домів на лїтні ферії. Корабель потонув протягом пятьох мінут. Ледви спущено дві ратункові лодки, але й ті сейчас перевернули ся. Тринайцять лодок вислано сейчас на ратунок, але вони нічого не могли вдіяти, бо море було дуже неспокійне. Ледви кількох вправлених в пливаню виратувало ся. Нещастю приглядав ся капітан иншого корабля, який одначе не прибув з помочию, бо думав, що попередний корабель пострілено торпедою і що такесаме нещастє грозить йому.

З ПОЛЬСЬКОГО КОРОЛЇВСТВА.

Польське Королївство, заняте тепер німецько-австрійськими військами від Росії, обіймає 10 губерній. Є там 116 міст, а в них 2.614.000 мешканців; з сього числа 1,370.037, отже більше ніж половина, мешкає в пятьох великих містах, котрих населенє виносить понад 50.000 людий. З меньшої половини припадає 817.000 на 98 міст, котрих населенє досягає 20.000 голов, а 428.000 людий мешкає в 13 містах, котрих населенє виносить від 20 до 50 тисяч голов.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РОСІЙСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ В НІМЕЧЧИНІ.

З огляду на велике число полонених російських салдатів в Німеччині, рішило ся міністерство війни подавати точні відомости полонених з усїх боєвих фронтів, а також повідомляти їх про важнійші всесьвітні події, як також про події між самими полоненими. В тій цїли заложено для них ґазету в московській мові „Русскій куреръ". Сю часопись роздасть ся полоненим безплатно по таборах, або розсилаєть ся на руки господарів, у яких полонені занятї при полевих роботах.

РОБІТНИЧА АРМІЯ КРУПА.

Звісна німецька фабрика гармат в місті Ессен, якої властителем є родина Крупа, затруднювала до вибуху війни 36.880 мущин і 1.214 женщин. Від вибуху війни число робітників майже подвоїло ся. В цьвітни б. р. працювало в фабриці 55.949 мущин і 13.023 женщин. Перед війною женщини були занятї лише в бюрах і при чищеню знарядів, а тепер вони працюють вже і в самій фабриці при виробі гармат і амуніції. Женщини занадають більше на здоровлю ніж мущини; процент хорих мущин виносив в 1915 році 62.31, а женщин 76.60.

ДВА МІЛЇОНИ ВІРМЕНІВ УБИТО.

Генри Дарби, кореспондент французької часописи „Парі Журналь", доносить, що Турки убили від початку війни около два мілїони Вірменів. З цїлого вірменського народа остало при житю 100.000 в Мезопотамії, 150.000 в західних провінціях Малої Азії, 180.000 в Царгородї і Смирні, около 200.000 Вірменів перейшло через кавказьку границю — всїх разом около 630.000.

В ІРЛЯНДІЇ МАЛО ПРИЙТИ ДО НОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ.

Ню Йорк, 21. червня. — Провідники тутешних ірляндських (айриських) орґанізацій одержали з Дублина вісти про нові заворушеня в Ірляндії. Одна з дотичних вістий звучить:

„В Дублині прийшло до поважних заворушень між ірляндськими орґанізаціями „Сін Фейнерс", „Айріш Волунтірс" і „Сітізенс Репобликен Армі", а військом анґлїйським. Значне число членів ірляндських орґанізацій арештовано і богато ранених перевезено до шпиталю.

„Воєнний стан в Ірляндії триває дальше".

Безпосередною причиною отсих заворушень були численні збори, уладжені Ірляндцями в память погибших борців. Дальшою причиною було отяганє анґлїйського правительства щодо признаня Ірляндії обіцяної самоуправи.

СМЕРТЬ КІЧЕНЕРА — СТРАШНИЙ УДАР.

Одна жінка з Анґлії так пише до своєї знакомої в Ню Йорку: „Останний тиждень приніс нам такі вісти, як морська битва з Німцями і російська офензива, однак, вір менї, тамті події є нічим в порівнаню з вісткою про смерть Кіченера. Ти не маєш понятя, який се був удар для Британії. Його особа була запорукою нашої побіди. Ми мали таку віру в него, що всї дотеперішні пораженя нас не перестрашували, аж його смерть нас перестрашила. Се щойно є для нас пораженєм!"

РЕЗИҐНАЦІЯ ХІНСЬКОГО КАБІНЕТУ.

Пекінґ, 24. червня. — Премієр Туан-Хі-Юї й инші члени хінського кабінету внесли свою резиґнацію на руки хінського президента Лї-Юан-Ґунґа, але сей резиґнації не приняв. Однак зміна кабінету мусить наступити протягом двох тижнів ізза давної опозиції до померлого президента Юан-Ші-Кая. Реорґанізація републики не вдала ся через незгоду провідників північних і полудневих округів. Японія хоче позичити Хінам 100 мілїонів єнів на реорґанізацію, але президент боїть ся приняти сю позичку, щоби не попасти в цїлковиту зависимість від Японії.

РОДИМЦЇ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРҐАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦЇ!

Осип Юрий Федькович.

СЕРЦЕ НЕ НАВЧИТИ.

Повісточка.

Жили у нас в горах два парубки товариші, а що вже буйні та хороші собі були, то й на папері не спишеш, такі вже хороші були сї два леґінї. А до того ще як уберуть ся бувало у кармазин та в жировані порошниці, та станують собі гостинцем гуляти, то дівчата як-раз усї у вікнах. „Що ти, дівко, там забула?" кричить мати на весь рот, а донечку мов прикував до вікна. „Ненечко, ох ненечко люба, най хоть надивлю ся!"

А леґінї наші мов не видять, що дівчата вянуть. Понасувають кресаки на мальовані свої брови, кинуть голови д'горі, мов лицарі які, возьмуть ся поза шию, та сміють ся нищечком з бідних дівчат. А кресаки були в тих двох парубків такі, що кождий вартував ретельно коло яких 500 срібних, коли не більше: такого золота, пав та червінчиків було на них! Як, бувало, зістрінеш ся з ними, то аж за очи вхопиш ся, так засияють!

Вечер дав Бог тихий та милий, сказано, клечальної неділї. Гульків на базарі сьогодня не було, славне парубоцтво прохожалось гостинцями та стежками, а дівчата позбігались у громадки, та під вишняками співати, щоби, знаєте, леґіням жалю завдати, а вже нікому так, як сим двом, що як ходять, так ходять по при їх ворота, і боком на них не глянуть. А місяць так і сияє понад горами, понад красними та високими нашими горами!

„Чого ти так засумував, Василю?" став один леґінь другого питати: „чи не болить тебе знов голова?"

„Або мене коли голова боліла?" каже другий.

„А учора, йдучи з Ріжі, не боліла тебе голова?"

Василь почервонів трохи, а за хвильку й каже: „А як тобі у Ріжі Гинцаришина Олена сподобала ся? Правда, що козир-дівка?"

„Дівчина на цїлу Буковину", каже Іван; „гадаю за тиждень старости слати".

Василя мов на паль хто посадив би. „І я гадаю", каже, „старости посилати".

„Як собі, братчику, любиш", умкнув Іван та й стис плечима.

Василь ще дужче осердив ся: „Таже", каже, „оба чей з нею не оженимо ся?!"

— „Оба, правда — ні, але я, то знаю, що оженю ся з нею".

„А чому ти, чому не я?"

„Тому не ти", каже Іван, не стративши анї раз доброної волї; „бо я старший, і дівка моя має бути!"

„Коли-ж бо вона мене любить", каже Василь, а сам аж кипить.

„А я її люблю", каже Іван, мов камяний.

„Або най так буде", каже Василь, „як дівка пристане".

„І так ні", став Іван з проволока говорити: „Олена буде моя!"

„Хиба мене не буде!" кремснув Василь.

„На таке я зараз пристаю", відвернув Іван сміхом; „ходім та поміряємо ся. Хто виграє, того й дівка буде".

„Ходім!" крикнув Василь.

„А чим, ножами чи пістолєтами?" питає Іван.

„Чим хоч!" верещить Василь, „а Олена буде моя!"

„Та вже побачимо", рече Іван, „як нам лицарське щастє послужить. Гайда!"

У нашому чагарі є красна, велика поляна, покрита шовковою травою та усїлякими цвітами: тут наші парубки постали.

„Стріляй!" каже Іван.

Василь стріляв. Лиш фоя посипала ся з ялиці, а Іванови нічого не стало ся.

Іван засміяв ся, звів скалки, пістолля загреміло, а з Василевого плеча почуріла кров по тоненькій сорочці рантуховій, що сестричка усїма шовками та загірськими лілїточками повишивала.

Іван заткнув пістоля за ремінь, а сам пійшов до Василя, — слеза йому в очах закрутила ся. — „Видиш, брате", каже, „треба нам сього було?"

„Завяжи менї руку", каже Василь, сперши ся на дерево, — „бо зачинаю ослабати". А кров, бачите, так грає косицями.

Іван здоймив собі боржій шовкову хустку з шиї, приклав лісової губки до рани, та й завязав. „Ходім", каже, „тепер до дому, я тебе підведу".

Пійшли мовчки. Але недалеко хати каже Василь: „Олена тепер твоя!"

„А вже-ж", каже Іван, „по лицарському праву моя".

„Я без неї не можу жити, брате Іване!" А се так жалісливо промовив, що аж трохи не плакав. Іван стис плечима.

„Попрощаймо ся, брате", став Василь далї казати, а сльози йому, як град горячі по твари покотили ся, „попрощаймо ся, братчику! Двадцять років ділили ся ми лихом і добром, двадцять років беріг ти мене, як свою душу. Дякувать тобі, братчику. Прощай мене!"

Обняли ся, поцїлували ся, сплакнули, та й розійшли ся. За Василя ніхто більше не чув, пропав, як під землю впав. Одні казали, що втопив ся, другі казали, що пійшов у опришки, ба деякі казали навіть, що пристав до угорського війска. Будемо видїти, а тимчасом ходім до старої Гинцарихи.

Федора Гинцариха була собі богачка, на все село, але не сиділа вона в селї, тілько у потоці, у Ріжі. Мала вона там побиті хати, та й мешкала собі мов яка вельможна. А дочка в неї, дочка! — чорнобрива, карроока, а на личку, мов полонинська рожа молоденька. Стара бувало дує на неї, як на дорогий камінь; де коралї красні, де уставки мудрі, де киптар уписаний, де пояс славний: Олена все дістала. Стара убере її, бувало, як ляльку, та й посадить під образи коло віконця: „Тут тобі, донечко", каже, „сидїти, а не коло печи вештати ся. Личенько згорить".

Але полювали раз над Ріжею два леґінї: Іван і Василь. „Е що!" каже Василь до Івана; „годі! ходім домів; щось мині сьогодня не йде під кріс".

„Ходім!" каже Іван, та й пішли. Але не учинили ся вони ще в потоцї, аж тут здоймив ся вітрець, завіяв хмарку до хмарки, тай ні з сього ні з того став дощик росити. А наші стрільцї навіть без сердаків.

„Що робити-мемо?" питає Василь.

„Хиба повернім до Гинцарихи та пересидимо, заки дощик перейде", каже Іван.

Повернули. Стара приймила їх любенько, бо з роду щира була, а часом, то любила й забавити ся. Наші леґінї не були від того.

Але тут инше стало ся. Олена, скоро побачила Василя, то аж увяла, як та квіточка на сонці, а Іван уздрівши Олену, аж упрівав. От таке то тутки поділо ся, та й то за одну мінуточку.

Дощик попійшов трошки та й став. Небо знов чисте стало, як зеркало, гори дишуть усїма запахами, — красно, любо, мило.

Парубки попрощали ся, пійшли, а вдова їх випровадила аж за ворота. „А що", питає жартиком, — „котрий з вас шле старости?"

Леґінї усміхнули ся, подякували старій, та й пійшли мовчки Ріжею. Сказали собі добра-ніч та й розійшли ся.

Се діяло ся в суботу. В неділю стріляли ся наші парубки, а в понеділок, знаєте, був у Гинцарихи молодший брат Василїв, та й дав Оленї знати, щоби вона на нього надії не мала. „Ми", каже, „з Іваном мірялись: я програв, а ти будеш Іванова. Але не забувай про того Василя, — ти його ще колись побачиш, а сим часом бувай здорова!"

Післянець лишень сказав своє та й пійшов, а Олена в плач, у голос: „Ох, Васильку мій! ох, Василечку мій! ох, Василеченьку мій!"

„Годі, годі, любко моя!" каже стара, а сама так і журить ся! „Годі, донечко моя, бо головка болїти-ме, та ще на личку мині змарнієш, — годі, щебетюшечко моя!"

„На-що мині краси, на-що мині личка мого румяного, коли Василечка нема? Ох, вайльо! вайльо!"

„Біда-ж бо з тобою дївко!" стала стара нарешті сердити ся: — „або Йван може не красший від Василя, або може не однакі богатирі?"

„Та що мині з того, коли не любий!"

От так сумувала Олена цїлий тиждень, навіть і до церкви в неділю не йшла, але вимкнула в городї стебельце Васильку, сїла під калину та й в одно плакала та тулила-пригортала зїлє до свого горячого серденька.

Під полудне летить служниця, що за ворітьми стояла, що духу в хату: — „Газдине", каже, „до нас старости йдуть!"

Стара шурхнула з постелї в клїть, щоби хоть перебрати ся, бо з жури за дочкою навіть не перебрала ся сьогодня, — а сама вже така рада, Господи! „Що-ж" гадає собі: „віддам мою одиначку за хорошого парубка, то й минеть ся її туга".

Війшла в хату. Старости привитали ся, поцїлували її в руку. „А раді гостям, пані маточко?"

М. Голубець.

„НА ВУЛЬКАНІ".

Уривок драматичної містерії на тлі кровавих подій 1906 р. в російській імперії.

Ранений на улиці революціонер, що на силу добив ся до хати, спер ся на вікні, ізза якого доходить гук сальв і крики юрби.

Пробіг! В душі моїй, мов дзвін
Розгойданий, все бов, та бов!
Перед очима чорна кров
А на устах тяжить проклін!
Проклін усім царям-катам,
Зьвірським убійникам-псарям!

(Вихиляєть ся на улицю).

А там один на другім труп,
А трупів тих лягло сто куп,
Сто куп гидких кровавих тіл
Усіх, що рвались на визвіл...

(Грозить кулаком в сторону півночі).

Гей, царю!—чернь кричить—Розпни!
Кого розпни? Тебе! Спини,
Спини огонь страшний сейчас,
Що громом котить ся на нас!
Розпни царя! Розпни! Розпни!
Ти спиш, не чуєш? З чорних хат
Повзе змією „меньший брат"
З страшним кличем обнови!
Не чуєш? Дзвонять, звуть на збір,
А всі кричуть до тебе — зьвір!
Жадні твоєї крови!
Прокинь ся! Встань! Зійди до них,
До тих очорнених, брудних,
Що двигають окови!
Зцілуй той піт з робочих лап,
Скажи: не пан я ваш, а раб,
Ваш брат, по чорній крови!
Забудь на скиптр, престіл, забудь!
Зійди, відкрий їм свою грудь
І клич: Хто в правду вірить,
Не оглядаючись назад,
Змінити хоче давний лад,
Хай в мої груди мірить!
Злочинець я! Сьвятий огник
Давно в душі моїй поник,
Я сам найгірший злочин,
Бо що вас стрімголов несе,
Що кровю зрошує лице, —
Від мене взяло почин!
Упадь хрестом до чорних ніг!
Ти в них нічого не зберіг,
Нічого в них не маєш,
Ти кат, ти прогнанець житя,
Тому ні тіни співчутя
В борбі отсій не взнаєш!
Ти кат, страшний, кровавий кат,
Ти біль лиш ніс до тихих хат
І клав огонь під стоги,
Ти крізь ціле своє житло
Платив все лихом за добро,
Мотав людські дороги!
А ти-ж не знав, що прийде час,
Що прийде сьвідомість до мас,
Рознесе хлопські хати
І ся рука, в яку ланцюх
Уїв ся й та, що перла плуг,
Пірве за ніж відплати?
Ти дужше вірив в силу куль,
Шабель, багнетів, тарантуль,
Ти вірив в мур недолі;
Не знав ти, що даремний мур,
Коли зірветь ся хлоп, як тур,
Раз забажавши волі?
І ти лиш вяз, втішав ся тут,
Розвеселяв ся зойком пут,
Радів, як кров стікала...

Та знай: як раз лиш дрогла грудь,
А з віч сльоза, важка мов ртуть,
На злочин твій упала,
Раз співчутє стягло уста, —
То всьо простить тобі товпа
Во імя Ідеала!

РЕФЛЄКСІЇ.

Кождий чоловік стає богачем по смерти, бо йому дають тілько землї, кілько йому потрібно.

—o—

Музика — се всесьвітна мова; до неї не треба перекладчика; при помочи музики душа розмовляє з душею.

—o—

Коли чоловік оженить ся, він вже не є своїм паном.

—o—

Ми дуже не любимо такого чоловіка, котрий при стрічі з нами орудує нашим часом так, якби се був його час.

ВАЖНЕ ДЛЯ РОБІТНИКІВ.

—o—

Через Державне Бюро Праці можна одержати роботу в отсих місцевостях:

Каліфорнія: 10252. Сан Дієго Кавнті. Потрібно: Одного жонатого або самотного робітника на фарму з дробом. $45 місячно і удержанє.

9702. Сан Франсіско Кавнті. Формана в фабрації виробу мішків. $125 місячно. Мусить бути фаховець під кождим оглядом.

754/19. Сан Франсіско Кавнті. Двох шевців до шитя і викінчуваня. $2 до $3 денно; робота від штуки.

10379. Сан Франсіско Кавнті. Одного сторожа, жонатого. $50 місячно, дрова, колиба і вода.

10379. Сан Франсіско Кавнті. Одного досьвідченого робітника до будови доріг. $2.25 денно.

10380. Сан Франсіско Кавнті. Канцелярійного хлопця. $25 місячно.

Коннектікут: 10282. Лічфілд Кавнті. Одного самотного до звичайної фармерської роботи. Знанє праці і англійської мови потрібне. 6 до 8 коров. Подорож заплатить ся, відтак стягнеть ся. $25 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

Ілліноїс: 10489. Дюпейдж Кавнті. Одного самотного до звичайної роботи на молочній фармі. Знанє англійської мови і праці потрібне. Подорож з Шікаго заплатить ся. $25 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

10488. Джо Дейвіс Кавнті. Одного самотного робітника на фармі з інвентарем. Знанє англійської мови і праці потрібне. Подорож мусить сам оплатити. $25 до $30 місячно, відповідно до спосібностий.

10494. Кук Кавнті. Самотної женщини до звичайної хатної роботи. $6 тижнево.

Індіяна: 10128. Марайон Кавнті. Трох жонатих або самотних мущин до фармерської роботи. Знанє англійської мови і праці потрібне. 7 коров. Двоє дітий не робить ріжниці. Подорож мусять самі оплатити. Для самотних: $20 місячно зимою, а $25 літом і удержанє; для жонатих осібний неумебльований дім.

Кензас. 10393. Джеферзон Кавнті. Одного самотного до звичайної фармерської роботи. Знанє англійської мови потрібне. $25 до $30 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

Міннесота: 10469. Еллов Медісон Кавнті. Одного самотного до фармерської роботи. Знанє праці і англійської мови потрібне. $35 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

Мішіген: 10491. Вейн Кавнті. Одного самотного до звичайної фармерської роботи. Знанє англійської мови потрібне. $40 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

10360. Окленд Кавнті. Одного самотного до фармерської роботи. Знанє англійської мови потрібне. $30 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

10493. Вейн Кавнті. Самотної женщини до хатної роботи. Знанє англійської мови потрібне. $5 до $6 тижнево і удержанє.

Мізурі: 10151. Клей Кавнті. Чотирох жонатих або самотних до фармерської роботи. $1.00 денно. Харч і мешканє.

10230. Клінтон Кавнті. Одного жонатого до фармерської роботи. $28 місячно на початок, хата, город і опал.

870/1171. Джексон Кавнті. Одного самотного робітника до фармерської роботи. Подорож заплатить ся. $25 місячно. Харч і мешканє.

10281. Джексон Кавнті. Одного жонатого до фармерської роботи. 10 коров. $40 місячно. Хата, город і пожива.

10412. Ст. Луіс Сіти Кавнті. Самотної женщини до вареня і хатної роботи. Знанє англійської мови потрібне. Дорогу мусить сама заплатити. Звичайні години праці. $28 місячно. Харч і мешканє.

10267. Джексон Кавнті. 40 жонатих або самотних до простої роботи. 10 годин праці. Для звичайних робітників 20 цнт. на годину, а для каменярів 22½ цнт. на годину.

Небраска: 870/2377. Форнес Кавнті. Трох самотних до роботи підчас жнив. Знанє англійської мови і праці потрібне. Подорож заплатить ся, відтак стягнеть ся. $2.50 до $3.00 денно. Харч і мешканє.

Ню Йорк: 10461. Ірі Кавнті. Одного самотного до роботи на молочній фармі. Знанє англійської мови і праці потрібне. Подорож мусить сам оплатити. $55 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

10337. Медісон Кавнті. Одного жонатого і двох самотних до роботи на фармі сіна і молочній. Знанє англійської мови потрібне. Можуть бути і діти. Подорож заплатить ся, відтак стягнеть ся. Платня для жонатого $35 місячно. Хата, город, молоко і опал. Для самотних $35 місячно, харч і мешканє.

10072. Суфолк Кавнті. Одного самотного до фармерської роботи. Знанє англійської або німецької мови і праці потрібне. Подорож заплатить ся, відтак стягнеть ся. $30 місячно, харч і мешканє.

10237. Міямі Кавнті. Одного самотного до фармерської роботи. Знанє англійської мови і праці потрібне. Подорож заплатить ся, відтак стягнеть ся. $25 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

10071. Ірі Кавнті. 4 жонатих або самотних робітників до кошеня трави, доглядання кльомбів з цьвітами і т. д. на цвинтарі. 10 годин праці. $2.50 денно.

10074. Ірі Кавнті. 12 до 20 жонатих або самотних до роботи в складі дерева. Подорож мусять самі оплатити. 10 годин праці. 22½ цнт. на годину.

10130. Кінгс Кавнті. 100 жонатих або самотних до звичайної роботи під землею. 8 годин праці. $2 денно.

Ню Джерзи: 10481. Кейп Мей Кавнті. Дівчини до кредесу. Знанє англійської мови потрібне. $30 місячно. Харч і мешканє.

876/343. Міддлсекс Кавнті. 25 жонатих до всякого рода роботи. Подорож мусять самі оплатити. 8-годинна шифта, 27 цнт. на годину.

10349. Юніон Кавнті. Одного жонатого до загальної роботи коло хати; жінка до вареня і хатної роботи. Знанє англійської мови потрібне. $50 до $60 місячно і удержанє. Подорож заплатить ся, відтак стягнеть ся. Звичайні години праці. Мусять мати референси (поручаючі письма).

Пенсильвенія: 10077. Філядельфія Кавнті. Одного нічного сторожа. Знанє англійської мови потрібне. $14 тижнево.

Вашінгтон: 10324. Гвітман Кавнті. Одного самотного на фарму з пшеницею. Знанє англійської мови і праці потрібне. Дорогу мусить сам оплатити. $40 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

Віскензін: 10490. Айова Кавнті. Одного самотного до звичайної роботи на фармі. Знанє англійської мови і охота до роботи потрібні. Подорож заплатить ся, відтак стягнеть ся. Для недосьвідчених $25 місячно, для досьвідчених $30 до $35 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

10241. Рак Кавнті. Одного самотного до роботи на фармі з інвентарем. Мусить уміти по німецьки або по англійськи. 10 коров. Для недосьвідчених $25 місячно зимою, $30 в літі; для досьвідчених $30 місячно зимою, $40 в літі. Харч, мешканє і пранє безплатні. Літна платня від 1. марта до 1. грудня.

В справі осягненя праці належить звертати ся на адресу державного бюра, подаючи число повисше поданої праці.

U. S. LABOR BUREAU,
Room 8, U. S. Barge Office, Battery Park,
New York, N. Y.

ЯКІ КОРИСТИ ДАЄ У. Н. СОЮЗ СВОЇМ ЧЛЕНАМ?

Цілию У. Н. Союза є зєдинити в одну громаду всіх Українців, замешкалих в Америці, без огляду на їх політичні чи релїґійні переконаня, нести матеріяльну поміч членам і їх родинам на случай смерти або нещастя члена, ширити серед своїх членів просьвіту і науку через видаванє часописи і просьвітних книжочок.

Головні користи для членів є отсї:

НА СЛУЧАЙ СМЕРТИ родина члена одержить посмертну запомогу, і то в цілости в такій сумі, на яку член був обезпечений.

НА СЛУЧАЙ КАЛІЦТВА АБО НЕСПОСІБНОСТИ ДО ПРАЦЇ одержить член запомогу з фонду убогих.

Кождий член дістає **ЧАСОПИСЬ І ПРОСЬВІТНІ ВИДАНЯ.**

Крім сего одержують члени, за місячною доплатою до народного фонду в сумі 25 цнт. за кожду дитину, **ДІТОЧУ ЧАСОПИСЬ, А НА СЛУЧАЙ СМЕРТИ ДИТИНИ, ЗАПОМОГУ У ВИСОТІ ДО $200.00** (на покритє коштів лїченя і похорону дитини). Спосібним дітям уділяє У. Н. Союз стипендії на покінченє наук у висших школах.

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ТАБЕЛЬКА ПЛАЧЕНЯ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК

до каси Укр. Нар. Союза на фонд посмертний після кляс і віку.

Кляса A $250
Кляса AA $500
Кляса B $750
Кляса C $1000
Кляса BB $1500
Кляса CC $2000

Місячна вкладка є стала т. зн. член буде платити тусаму вкладку через ціле житє.

Кляса	A.	AA.	B.	C.	BB.	CC.
вік	на $250	на $500	на $750	на $1000	на $1500	на $2000
18	22	43	65	86	1.29	1.72
19	22	44	66	88	1.32	1.76
20	23	45	68	90	1.35	1.80
21	24	47	71	93	1.40	1.86
22	24	48	72	95	1.43	1.90
23	25	49	74	98	1.47	1.96
24	26	51	77	1.01	1.52	2.02
25	26	52	78	1.04	1.56	2.08
26	27	54	81	1.07	1.61	2.14
27	28	56	84	1.11	1.67	2.22
28	29	57	86	1.14	1.71	2.28
29	30	59	89	1.18	1.77	2.36
30	31	61	92	1.22	1.83	2.44
31	32	63	95	1.26	1.89	2.52
32	33	65	98	1.30	1.95	2.60
33	34	68	1.02	1.35	2.03	2.70
34	35	70	1.05	1.40	2.10	2.80
35	37	73	1.10	1.45	2.18	2.90
36	38	76	1.14	1.51	2.27	3.02
37	40	79	1.19	1.57	2.36	3.14
38	41	82	1.23	1.63	2.45	3.26
39	43	85	1.28	1.69	2.54	3.38
40	44	88	1.32	1.76	2.64	3.52
41	46	92	1.38	1.83		
42	48	96	1.44	1.91		
43	50	1.00	1.50	1.99		
44	52	1.04	1.56	2.08		
45	55	1.09	1.64	2.17		
46	57	1.14	1.71	2.27		
47	60	1.19	1.79	2.37		
48	62	1.24	1.86	2.48		
49	65	1.30	1.95	2.60		
50	68	1.36	2.04	2.72		

Крім місячної вкладки після повисшої табельки кождий член без огляду на стан, вік і клясу платить еще 35 цнт. на слідуючі фонди: 10 ц. на фонд резервовий, 5 ц. на фонд убогих, 3 ц. на фонд народний і 17 ц. на фонд адміністраційний.

„Добрим людям хто-ж не рад би?" каже стара. — „А яка щаслива година вас принесла?" а сама сїла собі в образи.

„Приніс нас, пані маточко, сивий кінь до вашеці на поклін

Від князя молодого,
До двора золотого."

А самі уклонились тричи. Стара зараз пристала, доньки навіть не питаючи. Хотїла — не хотїла бідна Олена, подавала у вечер рушники, а в зимі відограло ся й весїлля.

Привіз Іван свою молоду жінку до себе, а сидів він далеко у верху. Що вже його старі не тішили ся, Господи! коли-б були могли, то би були свою молоду невістку в образи посадили, та як до святої молили ся: так її любили, — але що-ж? Олена як сумує, так сумує. Бувало, лиш вийде в садочок, вимче стебельце васильку, та й нестить коло серденька, тілько їй і радости було. Або сяде, бувало, під запашною кріслатою ялицею, та як зачне співати! Аж пташка в лісі втихне, слухаючи її, такий тото голосочок мала. Співає і плаче, а сама, сердешна, бліда, бліда!

Іван був і досі неввічливий, а тепер ще гірший став, мов крига леду студеного; ні доброго слова з нього почути, ні ради, ні поради. От хиба тілько в нього розривки було, що стане, бувло, під явором на обочі, та придивляєть ся сьвіту божому. От тогді ніби трохи повеселїйшає, ти-б сказав, той чистий полонинський вітер тугу його розвіяв, або перед сонечком ясним, що у синїх високостях сияло, горе його розтопилось.

А в хаті сяде собі кінець стола, зіпреть ся на руку, засумує, потемніє, а далї як устане, як ударить ся по полах руками, як здихне тяженько, та й вийде, мов пяний на двір. А стара ненька плаче: „Синку, Іванчику, мій золотий, чому ти такий нещасливий? Знала я тобі стан козацький дати, та не знала я тобі доленьки випрохати!" Такої стара, бувало, заводить, а невісточка її прехороша сидить собі в городчику, та стебельце васильчику до серденька горне.

Дав Господь і Николая святого діждати ся. У нас храм. А красно та любо на божому сьвіті! Пташки щебечуть, що чоловік аж сам себе не чує, зелені ліси ялинові позацвитали, та припорошили шовкові трави мов золотим маком. Цьвіти та цьвіти, цьвіти та цьвіти, та запахи, та радощі, а Путилївка річка бренить по білому каміню, ти-б гадав, що срібло розсипалось та задзвеніло. Мило, весело, — лиш у Івановій хаті сум, мов у домовині. Стара, куди кинеть ся, плаче: „Синку мій, Іванчику мій! іди", каже, „хоть до тещі на храм, може межи людьми розважиш ся. Іди, любчику мій!"

„Пійду!" каже Іван, а сам аж чорний, так змарнів. „Пійду, збирай ся, жінко, пійдемо обоє!"

Зібрали ся, пійшли. Стара випровадила їх аж у плай, вернула ся, плаче. А далї як припаде до образів, як стане поклони бити, як стане русти! „Господи!" каже, „Господи милосерний! коли нема вже моїй дитині лїпшого талану, то волїю я його поховати, лекше мині буде!" Кроваві сльози почуріли з темних її очий.

А молоді ідуть собі плаєм, ні чичирк. А пташка так щебече гаєм, аж просить: „Співайте, співайте, люди, з нами! Дивіть ся, як красно дав Господь милосерний — співайте!" А квіточки, що краєм процвитають, собі просять: „Любіть ся, обнїміть ся, люди! Обгорніть ся чистою любовю, от як ми!" а самі пригорнуть ся одна до одної, мов справді вони обіймають ся. А пчілка манесенька гуля та гуля, собі плаєм, та в одно гуде: „Ану, люди, ану подивіть ся на мене! Адіть, я з кождої чічки мід збираю: збирайте-ж і ви: сьвіт весь солоденький, — збирайте!" А кобилечка, невеличка собі, висвіпує та вигукує в зеленій траві: „Ану, люди, ану! годї журити ся, ану лиш погуляточки, погуляточки, погуляточки по сьвітови божому, от як, от як!" а сама як підскочить собі, як знов заспіває, аж дзвонець-зілле у траві зашумить!

Іван повеселїйшав трошечки. „Олено, серце!" каже, „коли нема мині від тебе ні словечка любого, та заспівай хоть!"

Вона зараз і завела:

Гей засьвіти, місяченьку,
Да й ти, зоре ясна!
А в лузї, в лузї,
У лузї пшениця:
Там дівчина прекрасна!

Ще голосочок прекрасної сеї співанки віхбивав ся гаєм, ти казав би, кожде дерево співало з безталанною молодичкою, аж тут цуп! Василь стоїть перед ними. Увесь у золоті, а сам красний, красний! — ще красший, як був, лиш ще поблїд трошки на личку. За ременем пістоллєта та насажувані ножі.

Молоді стали. Василь протяг руку:

„Як маєш ся, брате Іване? здоров?"

„Здоров, славити Бога! а ти?"

„Здоров, друже мій". Та й поцілували ся.

„А се де ти до тепер був?" став Іван питати.

„Був я, пане брате, в Угорщині в опришках; старшував на сто хлопців. — гадав, забуду своє кохання. Годї! Тепер вернув до тебе, довідатись, як живеш. Значно по тобі, що нещасливо. А Олену пізнав би хто сьогодня, що то вона? Не коротай, пане брате, віку молодого; віддай її мині!"

„Жартуєш, Василю!"

„О — я вже давно забув, що тото жарт! Я на правду кажу: віддай мині Олену!

Іван засьміяв ся, а в Василя уже й ніж у руках блиснув.

Іван вихопив і собі ніж, пустили ся один на одного, мов ті тигриси молоді. — Страшно було дивитись, як вони бороли ся, довго не пізнати було, чий верх; аж тут пістолля: грим!! Кров бризнула у три косиці, Василь повалив ся до землї, а Олена, мов нежива на нього. Як оба товариші бороли ся, то вона вихопила свойому чоловікви з-за ременя пістоля, та хотїла йому в груди, але не трафила свого чоловіка, але Василя — а Іван усе те видів.

Упав Василь та й лежить. Іван схилив ся, здоймив його на руки та й заплакав. — „Вратїку, мій, як рідний! ми оба нещасливі!" А Василь анї ворухнеть ся. Добре утрафила.

Пообтирав ся далї Іван, узяв товариша на руки, заніс у чагір, та й накрив зеленим віттєм ялиновим. „В опівночи", каже, „я прийду та тебе поховаю. Ходїм, жінко!"

Під полудне стали у старої Гинцарихи, тихо, гей би нічого не було; лиш сорочка на Іванови закрівавлена трохи, більш нічого.

* * *

Гостий повнісінька хата, — а хата в Гинцарихи була нова, просторна, музики грають, а наші молодята сидять собі за столом, сказано: у тещі. — Олена біла, біла, мов та стіна, а Іван такий веселий, що з роду його ніхто може такого й не бачив. Стара теща лиш повертаєть ся у хаті, та в долоньки плеще, така рада. „Зятеньку, дитино моя люба, голубе мій сизий! о отсе чого тобі сорочечка покрівавлена?" А сама хоче мов то обтирати приязними своїми рученьками.

„Лишіть мене!" каже Іван: „не обтирайте! се кров з ясного молоденького сокола".

„Убив сокола, та й піря нам не приніс, щоби ми собі кресаки пообтикали", стали другі парубки казати, що там у храму були.

„Питайте жінки!" промовив Іван грімко, а сам аж підскочив; „питайте її, чому вам піря не намикала; не я убив сокола, а вона".

Олена встала, та хоче виходити з-за стола.

„Сиди, анї руш!" крикнув Іван.

Стара в плач. „А отсе", каже, „я тобі мою донечку на тото дала, щоби ти так з нею обходив ся? Ох, головко моя нещаслива! ох, дитино моя безталанна!"

Іван обернув ся до парубків: „Позвольте, братя, най вам одну казку скажу".

„Просимо, просимо!" обізвали ся усіма.

Іван став розказувати за якихсь двох парубків товаришів, як вони одну дівку оба любили, як вони за неї стріляли ся, як один пійшов у опришки — геть геть розповів усю свою долю, ніби то він якої казки каже, а нарешті обернув ся до своєї тещі: „А що ви, нене, казали-б з такою жінкою учинити?" (що ніби на свого чоловіка стріляє).

„Я би такій жінці казала відразу голову врубати, як тій гадині, без суду, без права".

Топорець лиш блиснув, а Оленина голова покотила ся по столї:

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відвідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертає ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сїй рубрицї платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразове поміщене, а в дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

Пошукую мого діда **ОНУФРЕЯ ТЕРЛЕЦЬКОГО.** Походить з села Мшанець, пов. Старий Самбір, Гал. Перебував в Юнгставн, Огайо. Хто би о нім знав, або він сам прошу зголоситись на адресу: Lesio Sysyn, 79 Amherst Street, Manchester, N. H. 76-78

Пошукую своєї сестри **АННИ ПАНКЕВИЧ,** замуж. Романовська, з Яслинич, пов. Перемишль. Голоситись на адресу: Maria Pankewicz, Box 251, East Youngstown, O. 76-78

Пошукую свого товариша **ЯНКА ГОНТУ** і брата **МИКОЛУ РИГЛЯ** з Зарудин, пов. Збараж. Мали перебувати в Ню Йорку. Голоситись на адресу: Stephen Rygiel, 238 Amherst St., Buffalo, N. Y. 76-78

Семен Корнага пошукує свою жену **МАРІЮ КОРНАГА,** яка перед роком видалила ся з дому і ніякої чутки про себе не дає. Моя адреса: Semen Kornaga, c/o American Ukrainian Exchange, 520 E. 6th St., New York, N. Y. 76-81

Пошукую **ДАНИЇЛА СТЕФАНОВИЧА** з села Коленець, пов. Товмач, Гал. Перед трома роками перебував в Канаді в провінції Альберті. Був дяко-учителем. Хто би о нім знав, або він сам, прошу ласкаво зголоситись на адресу: Rev. A. Chmelnycky, Box 903, Esteget, Alta., Can. 77-79

Пошукую мого кума **КАРПА РАДЕВИЧА,** з села Головецько, пов. Сколє, Гал., в дуже важній справі. Хто би о нім знав або він сам, прошу зголоситись на понизшу адресу, а отримає від мене красний дарунок. Stephen Dydiw, 83 Goodson St., Hamtramck, Mich. 77

Низше підписане Українці з Галичини, що находять ся тепер в полоні в Росії, пошукують отсею дорогою своїх родимців: Дмитро Підручний з Буківної, пов. Товмач, пошукує Гринька і Василя Лохазий; Йосиф Федоришин з Хрипліна, пов. Станиславів, пошукує Михайла Смука; Василь Габайлюк з Гавриляки, пов. Надвірна, пошукує Михайла Федюка і Михайла і Василя Пелипя. Адреса їх: Вознюшленні, Ст. Вознесенск, Херсонська губернія, Росія. 77

ЗАМОВЛЯЙТЕ НОВІ КНИЖКИ!

	цнт.
ДЯК. Оповіданє Марка Вовчка	20
МАРТА БОРЕЦЬКА. Історичне оповіданє	25
I. ОЛЕКСА ДОВБУШ І КАРПАТСЬКІ ОПРИШКИ. II. ЦІСАР І ІГУМЕН. Балада. З німецького переклав Іван Франко	10
ПОВНА ЗБІРКА ВЕСЕЛИХ ВІРШІВ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО	55
ПРО КОНЕЦЬ СЬВІТА	15
РУСЬКИЙ ШТУКАР. 212 гарних штук до забави. Зміст: Часть I. Забави фізичні і хемічні. Часть II. Штуки з картами. Часть III. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жартівливі	20
РОЗМОВА ПОЛЯКА З РУСИНОМ. Дуже веселий вірш, в котрім Русин висьміває польську пиху	10
РОСІЯ Й УКРАЇНА	15
РУСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ ТЛУМАЧ, з котрого можна дуже скоро навчитись англійської мови. Сторін 256, тверда оправа	60
ЧАРОДІЙНІ ПРИГОДИ убогого Омара і султанової дочки Зуліми	20
ЧИ ВАША РОДИНА ДІСТАНЕ ЗАПОМОГУ ПО ВАШІЙ СМЕРТИ?	20
ЯК МУЖИК ХОДИВ ДО ЦАРЯ ПРАВДИ ШУКАТИ (оповіданє). Дві нені (оповіданє). Мадея Пральвін хора (оповіданє). Як Степан чоботи купував (оповіданє)	15

Належитість посилайте до: „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВІСТИ З ТЕРЕНІВ ВІЙНИ

— се вісти, за якими допитуєсь нині майже кождий Українець. В погоні за такими вістями всякий старасєь передплачувати якусь часопись; декотрі купують календарі, а найбільша частина Українців дасть ловити на появляючі ся від часу до часу книжочки з шумними титулами про описи з теренів війни, яких видавці упевняють людий, що в сих книжочках находять ся докладні описи знищеня українських земель, описи битв на всіх воєнних фронтах, а й повний виказ убитих, ранених і полонених жовнірів австрійської армії.

Тимчасом — все те є пусті байки, бо сі книжочки є нічим иншим лише передруком деяких вістий з американських українських часописий, які були друковані ще в початках війни, а лісти втрат убитих, ранених і полонених заледви подають кільнадесять імен, взятих рівнож з тутешних часописий. Сьвіжих описів і нових вістий там ніхто не дошукаєсь, бо все найцікавійше подають американські українські часописи — а часопись „Свобода" особливо подає крім біжучих воєнних вістий ще й цікаві описи від свого власного кореспондента Українського Січового Стрільця.

Хто сих часописий не заховав собі на памятку, той і не має тих всіх вістий та докладних описів з воєнних подій, а хто не набув ніякого українського календаря, той і не має тих многих ілюстрацій з сих нелюдських воєнних борб.

Тому ті, котрі бажали би мати в своїй хаті те все, що минулось, ті всї описи про наїзд російської навали на галицькі землі і про війну взагалі, в нождененім переляді — таким радимо набути на памятку слідуючі видання:

РІЧНИКИ „СВОБОДИ"

З половини 1914 року, т. є. від часу розпочатя війни, за	75
Повний річник „Свободи" з 1915 року за	$1.50

КАЛЕНДАР!:

Календар У. Н. Союза з року 1915	30
Календар У. Н. Союза на рік 1916	50
17 ліст втрат убитих, ранених і полонених жовнірів Українців австрійської армії (около 60 тисяч імен) за	65

ЗНИЖКА ДЛЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

Кождий новий передплатник, котрий надішле згори цілорічну передплату ($2.00), одержить за доплатою 15 цнт. всі ліcти втрат, а хто пришле піврічну передплату ($1.00), одержить сі лісти за доплатою 30 цнт.

Замовленя на сі видання просить ся висилати враз з належитостю на адресу:

„SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

КОМУ ПОТРІБНА ВІЙНА? НІКОМУ!

А українсько-німецький підручник, який тепер вийшов з друку є потрібний кождому; з котрого дуже легко можна навчити ся говорити по німецьки. Пишіть по него нині, бо наклад невеликий. Ціна з пересилкою 35 центів. Присилайте моні-ордер або марки на адресу: 73—

RUSKA KNYHARNIA IM. T. SHEWCZENKA, 168 E. 4th Str., New York, N. Y.

ПОРТРЕТ Т. ШЕВЧЕНКА

МОЖНА НАБУТИ ЗА 20 ЦНТ. В КНИГАРНИ „СВОБОДИ". — ВЕЛИЧИНА ПОРТРЕТУ: 13х16 ЦАЛІВ. СЕЙ ПОРТРЕТ ПОВИНЕН НАХОДИТИ СЯ В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ.

Замовленя шліть до: „SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

ЛИС МИКИТА ДУЖЕ ЦІКАВА КНИЖКА, ПИСАНА ВІРШОМ. — З німецького переробив Іван Франко. — Ціна 40 центів. Замовленя і гроші посилайте до: „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Друкарня „Свободи"

виконує СТАРАННО, ДЕШЕВО І НА ЧАС ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ, як: ТИКЕТИ, ПРОГРАМИ НА ПРЕДСТАВЛЕНЯ, БАЛІ І КОНЦЕРТИ. НАГОЛОВКИ ДО ЛИСТІВ, КОВЕРТИ, ФОРМУЛЯРІ, КАРТИ КУПЕЦЬКІ І ВІЗИТОВІ. КНИЖОЧКИ КОЛЕКТОРСЬКІ ДЛЯ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ. СТАТУТИ, БРОШУРИ І БІЛЬШІ КНИЖКИ.

Як. Урядники Відділів У. Н. Союза зовсім звертають ся в потребі друкарні до артикулів „Свободи".

Замовленя і гроші посилайте до: „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35.

Замовленя і гроші посилайте до: „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

„ВЕСЕЛІ ВІРШІ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО"

Про Мужиків, Козаків, Попів, Ксьондзів, Ляхів, Москалів, Жидів і Циганів.

Книжочка обнимає 209 віршів на 282 сторонах друку.

ЦІНА З ПЕРЕСИЛКОЮ 55 ЦЕНТІВ.

Замовленя і гроші посилайте до: „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ ДУЖЕ ВЕСЕЛА ОПЕРЕТА В 3-ОХ ДІЯХ

ОХ! НЕ ЛЮБИ ДВОХ!

написав Антоній Ів. Нагорянський.

Ся книжка надає ся вповні для аматорських театральних вистав. До відограня потрібно всего 4 женщини і 8 мущин. — Ціна за прим. 25 цнт., за 12 примірників $2.25.

Замовленя і гроші посилайте до: „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК „СВОБОДИ"?

А може Ваші знакомі потребують? Ми вишлемо Вам даром. Пишіть на адресу: „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.